

Jord- och skogsbruks-
ministeriet

Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland

Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2021:23

Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland

Jord- och skogsbruksministeriet, Helsingfors 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Jord- och skogsbruksministeriet

© 2021 författare och jord- och skogsbruksministeriet

ISBN pdf: 978-952-366-371-8

ISSN pdf: 1797-397X

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2021 Finland

Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland

Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2021:23

Utgivare Jord- och skogsbruksministeriet

Språk Svenska

Sidantal

46

Referat

Huvudmålet för förvaltningsplanen är att bibehålla en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen i Finland. Planens syfte är att samordna behoven hos de människor som bor och arbetar i lodjursrevir och lodjursstammens skyddsbehov.

För att bibehålla en gynnsam skyddsnivå för lodjur gäller det att trygga lodjursstammens livskraft och samtidigt beakta den sociala hållbarheten samt de olika behoven och åsikterna hos dem som bor i områden med lodjur. Förvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de viktigaste åtgärderna som syftar till att trygga en livskraftig lodjursstam som en del av den finländska naturen och ekosystemet, möjliggöra hållbar stamvårdande jakt på lodjur samt åtgärda de ekonomiska och sociala skador som orsakas av lodjur, såsom ren- och husdjurskadorna. Planen är också ett svar på de internationella åtaganden som gäller Finland.

Beredningen av uppdateringen av förvaltningsplanen för lodjursstammen inleddes av Finlands viltcentral 2016. Som ett led i beredningen utreddes till exempel genom en webbenkät åsikterna om lodjur, utarbetades en enkät till dem som ansöker om stamvårdande dispens, hördes de regionala viltvårdsråden om särskilda frågor som rör förvaltningen av lodjursstammen, ordnades ett diskussionsforum på webben och ordnades workshoppar.

Utöver förvaltningsplanen för lodjursstammen bereddes samtidigt en redogörelse för bakgrunden till förvaltningsplanen av Finlands viltcentral i samarbete med Naturresursinstitutet. Utkastet till förvaltningsplan var på remiss vid årsskiftet 2017–2018, och den egentliga förvaltningsplanen och bakgrundsavsnittet färdigställdes som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Vid färdigställandet hördes också intressegrupper.

Nyckelord lodjur, rovdjur, vilt, viltvård, stora rovdjur

ISBN PDF 978-952-366-371-8

ISSN PDF

1797-397X

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-371-8>

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2021:23**Julkaisija** Maa- ja metsätalousministeriö**Kieli** Ruotsi**Sivumäärä** 46**Tiivistelmä**

Suomen ilveskannan hoitosuunnitelman päätavoitteena on ilveksen suotuisan suojelutason säilyttäminen. Hoitosuunnitelmalla pyritään sovittamaan yhteen yhtäältä ilvesten elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet sekä toisaalta ilveskannan suojelun tarpeet.

Ilveskannan suotuisan suojelutason säilyttämisessä kyse on ilveskannan elinvoimaisuuden turvaamisesta ja samalla siitä, että ilvesten elinalueilla asuvien kansalaisten eri tarpeet ja näkemykset ja sosiaalinen kestävyys huomioidaan. Ilveskannan hoitosuunnitelmassa kuvataan keskeiset toimenpiteet, joiden tavoitteena on turvata elinvoimainen ilveskanta osana suomalaista luontoa ja ekosysteemeitä, mahdollistaa ilveskannan kestävä kannanhoidollinen metsästys sekä vastata ilvesten aiheuttamiin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin kuten poro- ja kotieläinvahinkoihin. Suunnitelmalla vastataan myös Suomea koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

Ilveskannan hoitosuunnitelman päivityksen valmistelu aloitettiin vuonna 2016 Suomen riistakeskuksen toimesta. Osana valmistelua esimerkiksi selvitettiin verkkokyselyllä ilvesmielipiteitä, laadittiin kysely kannanhoidollisten poikkeuslupien hakijoille, kuultiin alueellisia riistanneuvostoja ilveskannan hoidon erityiskysymyksistä, järjestettiin keskustelufoorumi verkossa ja pidettiin työpajoja.

Ilveskannan hoitosuunnitelman lisäksi samassa yhteydessä valmisteltiin riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen yhteistyönä hoitosuunnitelman taustaosio. Hoitosuunnitelmaluonnos oli lausunnoilla vuoden vaihteessa 2017–2018 ja varsinainen hoitosuunnitelma sekä taustaosio viimeisteltiin virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Viimeistelyssä kuultiin myös sidosryhmiä.

Asiasanat ilves, riista, petoeläimet, riistanhoito, suurpedot**ISBN PDF** 978-952-366-371-8**ISSN PDF** 1797-397X**Julkaisun osoite** <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-371-8>

Management Plan for the Lynx Population in Finland

Publications of the Ministry of Agriculture and Forestry 2021:23**Publisher** Ministry of Agriculture and Forestry**Language** Swedish**Pages**46

Abstract

The main objective of the Management Plan for the Lynx Population in Finland is to retain a favourable conservation status of the lynx. The management plan aims to reconcile the needs of citizens living and working in lynx habitats with the conservation requirements of the lynx population.

The retention of a favourable conservation status of the lynx refers to safeguarding the vitality of the lynx population while taking into account social sustainability and the different needs and views of citizens living in lynx habitats. The Management Plan for the Lynx Population in Finland describes the key measures aimed at securing a viable lynx population as part of Finnish nature and ecosystems, enabling sustainable management-based hunting of the lynx population and addressing the financial and social challenges posed by the lynx, such as damage to reindeer and domestic animals. The plan also responds to Finland's international obligations.

Preparation of the lynx population management plan was started in 2016 by the Finnish Wildlife Agency. The preparations included an online survey to determine public opinion regarding the lynx, a questionnaire for persons applying for management-based derogations, consulting regional wildlife councils on specific lynx population management issues, as well as an online discussion forum and workshops.

In addition to the lynx population management plan, a background document for the management plan was prepared in cooperation by the Finnish Wildlife Agency and Natural Resources Institute Finland. The draft management plan was circulated for comments at the turn of 2017–2018, and the actual management plan and the background document were finalised as part of the official duties of the Ministry of Agriculture and Forestry. Stakeholders were also consulted during the finalisation process.

Keywords lynx, carnivores, game, game management, large carnivores

---

ISBN PDF 978-952-366-371-8**ISSN PDF**1797-397X

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-371-8>

Innehåll

Inledning	7
1 Mål för förvaltningsplanen för Finlands lodjursstam: Bibehålla en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen	11
2 Centrala åtgärdshelheter i förvaltningsplanen för lodjursstammen	13
2.1 Fördjupad och bred information om lodjursstammen.....	14
2.1.1 Säkerställa och utveckla uppföljningen av lodjursstammen	14
2.1.2 Nätverket för rovdjurskontaktpersoner.....	18
2.1.3 Separata räkningar.....	19
2.2 Stamvårdande åtgärder.....	20
2.2.1 Stamförvaltningsområden	20
Renskötseområdet.....	22
Övriga Finland	24
2.2.2 Stamvårdande jakt	25
2.2.3 Flerartsförvaltning	29
2.2.4 Utveckling av lodjursjaktens selektivitet och etisk jakt	31
2.3 Acceptans av lodjuret och lodjursförvaltningen.....	33
2.3.1 Förebyggande och ersättning av skador.....	33
2.3.2 Viltråden och samarbete med intressegrupper	35
2.3.3 Lodjuret och samhället	36
3 Andra åtgärder	38
3.1 Kommunikation och lodjursinformation i Finland.....	38
3.2 Övervakning av jakt samt SRVA-uppgifter	40
3.3 Återinplantering av lodjur	41
3.4 Internationellt samarbete	42
4 Genomförande av förvaltningsplanen	43
Källor:	45

INLEDNING

Huvudmålet med förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland är att bevara en gynnsam bevarandestatus för lodjur. Syftet med förvaltningsplanen är att sammanpassa behoven hos människor som bor och verkar i lodjurets utbredningsområden och behoven inom skyddet av lodjursstammen. Åtgärderna i förvaltningsplanen, det vill säga 1) fördjupade kunskaper om lodjursstammen, 2) stamvårdande åtgärder och 3) acceptans för lodjuret och lodjursförvaltningen, stödjer målet, det vill säga bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus.

Förvaltningen av lodjurspopulationen, såsom andra stora rovdjur och viltarter, ska ta hänsyn till växelverkan mellan dessa vilda djur och människan, och mer allmänt med mänsklig verksamhet. Förvaltningsplanen för lodjursstammen beskriver de olika effekter och beroenden som lodjursstammen har i relation till mänsklig verksamhet och vice versa. Dessutom har flerartsförvaltning av djurstammarna, det vill säga de olika arternas växelverkan med varandra, beaktats som ett nytt perspektiv. För att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen gäller det därför att skydda lodjursstammens livskraft och samtidigt ta hänsyn till den lokala befolkningens behov och åsikter samt den sociala hållbarheten i områden där det finns lodjur. Åtgärder som vidtas i enlighet med habitatdirektivet tar hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella krav samt regionala och lokala särdrag. I förvaltningsplanen för lodjursstammen beskrivs de viktigaste åtgärderna som vidtas för att bevara en livskraftig lodjursstam i den finländska naturen och ekosystemen, möjliggöra hållbar stamvårdande jakt på lodjur och åtgärda de ekonomiska och sociala skador som lodjur orsakar, till exempel ren- och husdjursskador. Planen är också ett svar på de internationella åtaganden som gäller Finland.

I allmänhet kan man konstatera att lodjuret är uppskattat som viltart och att förekomsten av lodjur är störst bland de stora rovdjuren, tillsammans med björn. Bland rovdjuren är lodjuret dock inte den värsta orsaken till skador: lodjuret orsakar årligen relativt få ersatta skador, med undantag av rennäringen. Enligt undersökningen känner många finländare glädje när de upptäcker lodjursspår eller ett lodjur. Människor möter dock lodjur rätt sällan. Enligt undersökningen önskar människor få mer forskningsinformation om lodjurets rörlighet, revirstorlek och beteende i närheten av människor. (Taloustutkimus 2016.)

Uppdatering av förvaltningsplanen för lodjursstammen

Finlands viltcentral uppdaterade förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland under åren 2016–2017. Förvaltningsplanen bygger på aktuell information om lodjurets biologi och ekologiska behov. Naturresursinstitutet beredde avsnitten om lodjurets biologi, lodjursstammens status och utveckling i bakgrundsavsnittet för förvaltningsplanens uppdatering (kapitlen 2 och 3).

Ett utkast till förvaltningsplanen för lodjursstammen och dess bakgrundsavsnitt var ute på remiss i årsskiftet 2017–2018. Efter remissomgången färdigställdes utkastet till förvaltningsplan som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Vid färdigställandet beaktades de utlåtanden som inkommit och de uppdaterade uppgifterna till exempel om lodjursstammen och lodjursstammens hotklassificering. Dessutom beaktades även EU-domstolens förhandsavgörande om stamvårdande jakt på varg, och åtgärdsavsnittets struktur gjordes klarare. Ändringar diskuterades ytterligare vid ett möte med berörda parter i september 2021.

Den första förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland fastställdes 2006. Utkastet till förvaltningsplanen utarbetades då för jord- och skogsbruksministeriet av Helsingfors universitets Ruralia-institut. I förvaltningsplanen för 2006 konstateras att stamvårdens och -skyddets resultat ska beaktas i riktlinjerna under de närmaste åren. Man kan konstatera att viltförvaltningen lyckats med skyddet av lodjursstammen eftersom stammen har en gynnsam bevarandestatus och är och är livskraftig enligt rödlistan över finska arter som bygger på den internationella naturskyddsunionen IUCN:s klassificering och kriterier. Ur denna synvinkel är förvaltningsplanen för lodjursstammen också ett fungerande verktyg för förvaltningen av lodjursstammen och också för beaktandet av de delvis motsatta aspekter som anknuter till förvaltningen av lodjursstammen.

De centrala temana för förvaltningsplanen för lodjursstammen fastställs till största delen utifrån den nationella bedömningen av rovdjurspolitiken i Finland som utfördes 2014. Den aktuella helheten av åtgärder beaktar de förändringar som skett på administrativt håll och fördelarna som de för med sig för utveckling av expertisen inom viltförvaltningen. Ett ytterligare syfte med åtgärderna är att dra nytta av beredskapen till talkoarbete i jägarkåren och att kombinera den med viltförvaltningens elektroniska informationssystem som utvecklas snabbt.

Lodjursstammen har också vuxit sedan 2006, då den tidigare förvaltningsplanen fastställdes. Då var det uppskattade minimibeståndet för lodjur år 2005 cirka 1 100–1 200 individer (Kojola m.fl. 2006). Enligt en uppskattning av beståndet som publicerades år 2021 före jaktsäsongen 2021/2022 fanns det uppskattningsvis 2 155–2 280 lodjur som var äldre än ett år i Finland (Holmala m.fl. 2021).

När arbetet med uppdateringen av förvaltningsplanen för lodjursstammen i Finland inleddes, var lodjursstammens starka tillväxt särskilt i områden där det förekommer små hjortdjur föremål för mycket diskussion. En del ansåg att lodjursstammens tillväxt är till nytta för naturen till exempel genom jakt som riktas mot mårhund, medan andra upplevde att viltvårdsarbetet gick till spillo genom att lodjursstammens fångstbeteende starkt riktades till exempel mot rådjur. (Toivola 2016.) Diskussionen ebbade senare ut och den förändrade situationen har också beaktats när arbetet på förvaltningsplanen slutfördes. Till exempel i områden med täta stammar av vitsvanshjort och rådjur har lodjuret en erkänd betydelse som jägare av dessa arter. Det har också konstaterats att det behövs forskningsdata om detta ämne. Ett nytt tema i förvaltningsplanen för lodjursstammen är flerartsförvaltning, som i fråga om stora rovdjur betyder att växelverkan mellan de stora rovdjuren och deras bytesdjur beaktas vid förvaltningen och planeringen av förvaltningen av stammen. Detta tillvägagångssätt understryker också att frågor som gäller förvaltningen av lodjursstammen inte kan behandlas separat från andra stora rovdjur. Flerartsförvaltning har existerat som begrepp redan en tid, men viltförvaltningens och forskningens intresse och satsningar i fråga om detta tema har konkretiserats först under de senaste åren.

Syftet med uppdateringen av förvaltningsplanen har varit att med hjälp av den forskningsinformation som erhållits klargöra lodjurens påverkan med beaktande av livsmiljöernas särdrag. Ett ytterligare syfte är att ge människor informationen. Vid uppdateringen har också diskuterats hur den ökade informationen kan användas vid planeringen av jakten på lodjur till exempel med hjälp av tjänsten Oma riista. Ett av målen med uppdateringen av förvaltningsplanen var att leta efter alternativ till separata räkningar i utvecklingen av bedömningen av lodjursstammen. Syftet med uppdateringen har även varit att få människor att se arten som en värdefull del av den finska naturen, men också som en ännu mer intressant viltart än tidigare. (Toivola 2016.)

I den uppdaterade förvaltningsplanen har hänsyn tagits till de förändringar som skett efter den föregående förvaltningsplanen i forskningsinformationen om lodjur och i utvecklingen av metoderna för uppskattning av stammen. Till exempel de möjligheter som viltkamerabilder och smarttelefonapplikationer erbjuder vid uppskattning av stammen har lyfts fram. Hänsyn har också tagits till det intensifierade samarbetet med de instanser som ansvarar för ärenden som gäller stora rovdjur i Sverige och Norge genom att lyfta fram samarbetet och behoven av forskning kring den genetiska släktskapen mellan lodjursstammarna i Finland och Skandinavien.

Förvaltningsplanens struktur

I den uppdaterade förvaltningsplanen är bakgrunds- och åtgärdsavsnitten separata från varandra. Åtgärdsavsnittet, det vill säga den egentliga förvaltningsplanen är en självständig helhet och det innehåller utöver en begränsad presentation av bakgrundsfakta om ämnesområdena även hänvisningar till olika kapitel i bakgrundsavsnittet från vilka det är möjligt att få mer ingående information om sakhelheten. I bakgrundsavsnittet beskrivs bland annat lodjurets biologi, utvecklingen av lodjursstammen i Finland, viktig nationell och internationell lagstiftning om lodjur, stamförvaltning, intressegruppssamarbete, kommunikation och mer specifikt förvaltningsplanens beredningsprocess.

I första kapitlet i förvaltningsplanen beskrivs kriterierna för en gynnsam bevarandestatus och regleringen i anslutning till den. I kapitel två beskrivs tre åtgärdshelheter (kapitlen 2.1, 2.2 och 2.3.) som stödjer förvaltningsplanens huvudmål, det vill säga bevarandet av en gynnsam skyddsnivå. I underavsnitten som behandlar åtgärdshelheterna ges mer ingående beskrivningar av dessa helheter. Till exempel 2.1, Fördjupad och bred information om lodjursstammen, som består av avsnitten 2.1.1 Säkerställa och utveckla uppföljningen av lodjursstammen, 2.1.2 Nätverket för rovdjurskontaktpersoner och 2.1.3 Separata räkningar. De enskilda åtgärderna presenteras i en ruta i början av respektive avsnitt, och i texten beskrivs till exempel åtgärdernas bakgrund, behov och genomförande mer ingående.

I kapitel 3 beskrivs "Övriga åtgärder" som stödjer förvaltningsplanens mål och andra åtgärdshelheter. Andra åtgärder är 1) kommunikation som gäller kunskaperna om lodjuret i Finland, 2) jaktövervakning och SRVA-uppgifter, 3) återinplantering av lodjur (observera att man i åtgärden konstateras att återinplanteringar inte utförs) och 4) internationellt samarbete.

I kapitel 4 beskrivs genomförandet av förvaltningsplanen. De källor som nämns i åtgärdsavsnittet har samlats i en källförteckning som finns i slutet av planen.

1 Mål för förvaltningsplanen för Finlands lodjursstam: Bibehålla en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen

Åtgärder:

Jord- och skogsbruksministeriet säkerställer att lodjursstammen i Finland förblir på en gynnsam bevarandestatus.

Jord- och skogsbruksministeriet bedömer tillsammans med Naturresursinstitutet behovet att bestämma ett referensvärde för en gynnsam bevarandestatus för lodjursstammen.

Lodjur är en art som upptagits i bilaga IV till EU:s habitatdirektiv och därför granskas en gynnsam bevarandestatus i förvaltningsplanen utgående från kraven i habitatdirektivet. Arternas gynnsamma bevarandestatus bedöms en gång vart sjätte år i anslutning till rapporteringen om genomförandet av habitatdirektivet, enligt artikel 17 i habitatdirektivet. Den gynnsamma bevarandestatusen bedöms utifrån följande kriterier: 1. utbredning, 2. förekomstområde, 3. struktur och funktion samt 4. den väntade utvecklingen för bevarandestatusen. Bevarandestatusen bedöms artvis för olika biogeografiska zoner. I Finland görs bedömningar för den boreala och alpina zonen. Då bedömningarna tolkas gäller det att observera att den boreala zonen täcker nästan hela Finlands yta.

En art anses ha en gynnsam bevarandestatus när:

1. Uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
2. artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid och
3. det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bevaras på lång sikt.

Alla dessa kriterier ska uppfyllas för att det ska vara möjligt att anse att arten har en gynnsam bevarandestatus. Enbart nivån på stammens storlek är inte en tillräcklig indikator för att fastställa en gynnsam bevarandestatus.

Finlands lodjurspopulation har en gynnsam bevarandestatus och har haft det sedan rapporteringsperioden 2007–2012. Den senaste uppskattningen är från 2019, då rapporteringsperioden var 2013–2018. Lodjur som art bedömdes ha en gynnsam bevarandestatus i båda zonerna.

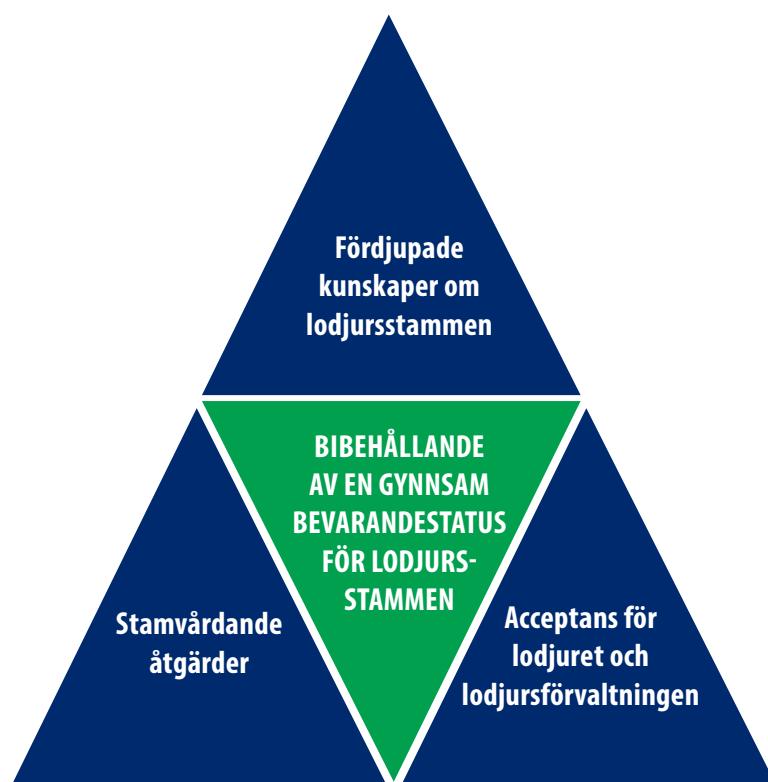
Enligt en uppskattning av beståndet år 2021 före jaktsäsongen 2021/2022 fanns det cirka 2 155–2 280 lodjur som var äldre än ett år i Finland (Holmala m.fl. 2021).

Det finns endast ett fåtal hotfaktorer mot en gynnsam bevarandestatus för lodjuret i Finland. Jakt har uppskattats vara en till betydelsen liten hotfaktor mot bevarandestatusen. Dödlighet genom jakt kontrolleras genom kontinuerlig uppföljning av stammen, årlig planering som utgår från forskning av jaktbeskattningen och dispensbeslut som genomförs genom myndighetsbeslut. Genom kontinuerlig uppföljning av stammen säkerställer man att det hela tiden finns aktuell information som grund för beslut.

Lodjursstammens livskraft bedöms också med IUCN:s hotbedömning. Vid bedömningen år 2019 års bedömning togs lodjuret bort från den röda listan och arten bedömdes vara livskraftig (LC).

Det är inte nödvändigt att sätta upp ett mål för minsta livskraftiga population (MVP) för lodjursstammen. Utifrån den allt rikligare informationen som erhållits under de senaste åren om lodjursstammen vore det dock möjligt att efter Sveriges exempel bestämma en gynnsam referenspopulation för stammen (det vill säga ett referensvärde) (Naturvårdsverket 2016), som alltså avser det antal individer som kan anses innebära att en gynnsam bevarandestatus föreligger. När behovet att slå fast ett referensvärde för den gynnsamma bevarandestatusen för lodjursstammen bedöms, tas hänsyn till resultaten av rapporteringen om den gynnsamma bevarandestatusen.

2 Centrala åtgärdshelheter i förvaltningsplanen för lodjursstammen

Åtgärdshelheterna i förvaltningsplanen för lodjursstammen är 1) fördjupade kunskaper om lodjursstammen, 2) stamvårdande åtgärder och 3) acceptans för lodjuret och lodjursförvaltningen. Åtgärdshelheterna stödjer huvudmålet, dvs. bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus.

2.1 Fördjupad och bred information om lodjursstammen

2.1.1 Säkerställa och utveckla uppföljningen av lodjursstammen

Åtgärder:

Det allmänna arbetet för att utveckla bedömningen av lodjursstammen (populationsmodellen och prognosmodellen) fortsätter i Naturresursinstitutet.

Naturresursinstitutet och Finlands viltcentral utreder förutsättningarna för ökad användning av medborgarobservationer som stöd för rovdjurskontaktpersonernas arbete och uppföljningen av lodjursstammen.

Gränsbevakare registrerar observationer av stora rovdjur i informationssystemet Tassu i enlighet med en verksamhetsmodell som avtalats med Naturresursinstitutet.

Naturresursinstitutet och Finlands viltcentral ska aktivera tillställande av viltkamerabilder till forskningsändamål via existerande kanaler.

Målet är att göra anslutandet av viltkamerabilder till det existerande systemet för rovdjursobservationer enkelt för rovdjurskontaktpersonerna som använder det.

Naturresursinstitutets genetiska forskning som gäller lodjur fortsätter inom ramen för resurserna och utifrån behovsprövning bland annat med en utredning av släktskapsrelationer mellan lodjur och lodjursstammens förbindelser med populationer i grannländerna.

Dialogen mellan forskningen, förvaltningen och fältet om resultaten av forskningen kring stora rovdjur utvecklas.

Uppskattningen av lodjursstammen blir färdig varje år i maj–juli. Enligt den finländska metoden bygger uppskattningen av lodjursstammen på rovdjurskontaktpersonernas observationer av lodjurskullar, på Naturresursinstitutets och Finlands viltcentralers fångstuppföljningsmaterial som bygger på fångsten vid jakt, på annan mortalitetsstatistik, på den nordiska lodjursforskningen om storleken av lodjurens habitat, på den publicerade nordiska vetenskapliga metoden för användning av honor med ungar som grund för uppskattning av stammen samt på finländska telemetriuppgifter och expertövertagande, där den genomsnittliga habitatstorleken för lodjur och forskningsbaserad information om djurens rörlighet har avsevärd betydelse när separata kullar definieras (bakgrundsavsnittet, kapitel 3).

Under de senaste åren har flera åtgärder vidtagits i syfte att förbättra kvaliteten på materialet från vilket sättet att bedöma lodjursstammen och själva bedömningen utgår. En särskilt stor insats har varit de separata räkningarna som utförts under vintrarna 2011–2018. Vid räkningarna var det möjligt att precisera uppgifterna om separata kullar och andelen individer som stod utanför kullarna. Regionala uppgifter som erhålls genom separata räkningar föråldras emellertid med tiden. De lodjursobservationer som rovdjurskontaktpersonerna producerar utgör därför det viktigaste bakgrundsmaterialet för bedömning av lodjursstammen. Nätverket av rovdjurskontaktpersoner har kontinuerligt utbildats och utbildningsverksamheten har effektiviserats utifrån åtgärderna i förvaltningsplanen för lodjursstammen.

För att kunna göra prognoser för utvecklingen av lodjursstammen utarbetade VFFI (från och med den 1 januari 2015 en del av Naturresursinstitutet) en populationsmodell för lodjur 2012. Modellen ger grundläggande information om lodjursstammen, till exempel tillväxtprocenten för olika år. Prognosmodellen är fyraårig och utgångsåret är uppskattningen av antalet kullar under utgångsåret. Modellen uppdateras efter behov. Med populationsmodellen har jord- och skogsbruksministeriet kunnat framgångsrikt uppskatta lodjursstammens eftertraktade storlek och den beskattning av stammen som behövs för att uppnå denna storlek.

Det krävs dock ytterligare utvecklingsarbete för att göra bedömningen av stammen mer exakt. Det krävs såväl för att säkerställa observationsmaterialets kvalitet och täckning som för att garantera att det egentliga förfarandet för bedömning av stammen håller hög kvalitet och är aktuell. För insamlingen av observationsmaterial ansvarar nätverket av rovdjurskontaktpersoner som samordnas av Finlands viltcentral. Nätverket har utbildats av Finlands viltcentral och Naturresursinstitutet.

Sverige och Norge använder en gemensam mobilapplikation (Scandobs) som ger alla villiga personer möjlighet att rapportera observationer av stora rovdjur. I Sverige får länsstyrelsernas spårinspektörer ett meddelande i sitt eget system, och utifrån detta

meddelande kan de göra terrängbesök för att kontrollera observationerna. Medborgare har också möjlighet att dela bilder av stora rovdjur i appen. Naturresursinstitutet och Finlands viltcentral kommer att undersöka förutsättningarna att införa detta system i Finland. Alternativt utreder Naturresursinstitutet och Finlands viltcentral förutsättningarna att utarbeta ett liknande system med vilket det blir möjligt att i större omfattning utnyttja medborgarobservationer som stöd för rovdjurskontaktpersonernas arbete och för uppföljning av lodjursstammen.

I begränsade förekomstområden för lodjur till exempel i Schweiziska alperna (t.ex. Kunz F m.fl. 2016), har man kunnat producera bedömningar av lodjursstammen med hjälp av bildmaterial från viltkameror. I Finland är lodjurets hemområden i praktiken så stora och hela lodjursstammen så riklig att viltkameror som placeras i terrängen inte kan ersätta observationsmaterialet från nätverket av rovdjurskontaktpersoner. Foton från viltkameror kan dock användas som material som preciserar bedömningen av lodjursstammen.

I Finland får viltkameror användas relativt fritt. Att placera ut en kamera i terrängen kräver markägarens tillstånd och ett anslag om att kamera används i området bör också placeras i området. Kameran får inte ta bilder på en väg på vilken det kan röra sig fordon eller människor. Varje år erhålls många viltkamerabilder av lodjur. Under vissa omständigheter skulle det vara möjligt att använda högklassiga bilder då stammen uppskattas. Bilder på honor med ungar skulle kunna vara särskilt användbara. En särskild utmaning med att använda viltkamerabilder är att bilderna ofta är av en alltför svag kvalitet, samt att det skulle behövas mycket material från kameranätverket och kameror borde placeras ut relativt tätt, så att bildmaterialet skulle kunna användas för att uppskatta den regionala lodjursstammens storlek. I områden där lodjurspopulationen är som tätast skulle bilder från vilka det är möjligt att identifiera de individuella honorna utgöra värdefullt tilläggs-material vid metodutveckling som stödjer uppskattningen av stammen. Det är möjligt att lämna in material till forskningsändamål i [en internetjänst](#) (länk till en extern webbplats). Årligen lämnas dock mycket få bilder på lodjur till forskningen. Tillståndet av bra viltkamerabilder till forskningsanvändning bör aktiveras.

Vid uppföljningen av lodjursstammen är det möjligt att använda genetiska metoder för att besvara många frågor som gäller stammens status. På grund av det stora antalet kullar och artens stora utbredning är den inte lämplig för den årliga bedömningen av stammens storlek från DNA-prover. På grund av svårigheterna att samla in icke-invasiva prover (avföring, urin, hår) lämpar sig de befintliga genetiska metoderna för närvarande inte för den årliga bedömningen av lodjursstammens storlek. Genetiska metoder kan dock användas för att producera information om artens sociala struktur, populationernas utveckling, förändringar i stammen och till exempel om jaktens inverkan. Metoden gör det också möjligt att övervaka den genetiska mångfaldens status. Dessutom kan genetisk forskning

ge ytterligare information om de nuvarande kopplingarna mellan den finska lodjursstammen och lodjurspopulationerna i ryska Karelen och i de övriga nordiska länderna.

Undersökningarna av hur släktskap inverkar exempelvis på överlappande hemområden, har nyligen först börjat i fråga om lodjuren i Finland. Objektet för genetiska metoder kan vara faktorer som hänför sig till uppkomsten av lokala populationer, exempelvis eventuell inverkan av släktskap mellan honor på lodjursstammens täthet. I en undersökning som gjordes i ett litet område i Polen observerades ingen förbindelse mellan släktskap (Schmidt etc. 2016) och överlappande hemområden. I Naturresursinstitutets pågående forskningsprojekt som bygger på material från Finland har det redan framgått att det verkar som om honor som är släkt med varandra bildar de lokala populationernas kärna. Eftersom släktskapsförhållandena och lodjursstammens täthet kan ha ett samband med varandra, är det med tanke på utveckling av stambedomningen viktigt att slutföra undersökningen.

Genetisk uppföljning av lodjur i renskötselområdet och kopplingar till lodjursstammen i Skandinavien

Det finns inte lika omfattande forskningsinformation om lodjursstammens genetik som om vargstammen. Det finns dock information om att populationerna i Sverige och Norge (den skandinaviska populationen) länge varit isolerade från den omfattande östra populationen till exempel i jämförelse med Finlands lodjurspopulation (Naturvårdsverket 2013). Lodjursstammen i renskötselområdet och de individer som flyttar till den skandinaviska populationen genom området är därför viktiga för de svenska och norska lodjurspopulationernas livskraft.

I förvaltningsplanen för lodjursstammen i Sverige (Naturvårdsverket 2016) konstateras att Norges, Sveriges och Finlands stammar expanderat norrut och har i dagens läge en begränsad kontakt med varandra. Det finns dock ingen högklassig information om utbyttets omfattning. Enligt undersökningar är den genetiska variationen i den skandinaviska lodjursstammen mindre än i lodjursstammen i Finland. I genetiska studier av den svenska lodjursstammen har dock inte observerats något som tyder på att stammen skulle lida av genetiska problem. Vid analys av prover som samlats in under lodjursuppföljningen i norra Sverige har påträffats lodjur som kommit från öster. Dessa lodjur verkar dock vara relativt få (Naturvårdsverket 2016, Flagstad 2018).

Naturresursinstitutet fortsätter den genetiska forskningen kring lodjur inom ramen för resurserna, till exempel genom att studera släktskapsrelationerna mellan lodjur och kontakterna mellan lodjursstammen i renskötselområdet och populationerna i grannländerna, till exempel Sverige och Norge.

2.1.2 Nätverket för rovdjurskontaktpersoner

Åtgärder:

Nätverket av rovdjurskontaktpersoner utvecklas och dess verksamhet följs upp regelbundet. Finlands viltcentral ordnar utbildning om observation och registrering för alla nya rovdjurskontaktpersoner. Finlands viltcentral och Naturresursinstitutet anordnar årliga vidareutbildnings- och utvecklingsevenemang för rovdjurskontaktpersonerna som sköter uppgiften.

Finlands viltcentral och Naturresursinstitutet utreder hur villiga representanter för yrkeskårer som rör sig mycket ute i terrängen i sitt arbete är att fungera som rovdjurskontaktpersoner och att göra lodjursobservationer. Åtgärder riktas särskilt till norra Finland, till exempel genom att samarbeta med att utveckla ett observationsnätverk tillsammans med aktörer i regionen, såsom renbeteslagens förening.

Rovdjurskontaktpersonerna gör många observationer av lodjur i det område av Finland som ligger utanför renkötselområdet (bakgrundsavsnittet 3.3.1.). I de flesta områden är lodjursspår en vanlig syn för jägarna och en allmän frustration över att göra observationer upplevs som ett problem med lodjursobservationer. I och med att lodjur förekommer mer allmänt har rovdjurskontaktpersonerna konstaterat att man inte längre ids rapportera vidare om observationer. Detta framkommer även av enkäten till mottagare av stamvårdande dispenser (Laitinen, 2015), i vilken 21 procent av svarspersonerna (24/124) uttryckte att de upplevde en allmän frustration över observationen av lodjur.

I syfte att upprätthålla observationsaktiviteten är det viktigt att identifiera områden i vilka det inte görs lodjursobservationer. Utvecklingen av elektroniska system ger bättre möjligheter att identifiera områdena och förbättra observationsaktiviteten. Med hjälp av mobilappen Skandobs eller motsvarande program som stödjer medborgarobservationer vore det möjligt att öka gruppen av observatörer och därigenom att stöda rovdjurskontaktpersonernas arbete.

Vid utveckling av nätverket av rovdjurskontaktpersoner ska även tas i beaktande möjligheten att utnyttja de observationer av stora rovdjur som görs av personer som i sitt arbete rör sig mycket ute i terrängen. Till dessa personer hör särskilt anställda och tjänstemän vid skogscentralen, skogsvårdsföreningarna, Forststyrelsen, renbeteslagens förening,

renskötare i renbeteslagen, kommunerna (landsbygdsombudsmännen) och Gränsbevakningsväsendet. I Norra Finland utförs ett försök med utveckling av rovdjursnätverket på så vis att erfarna rovdjurskontaktpersoner som utbildats av Finlands viltcentral påtar sig ansvaret för utbildning i att göra observationer och anteckningar för nya rovdjurskontaktpersoner och för uppföljning av observationsaktiviteten i sitt område.

2.1.3 Separata räkningar

Åtgärder:

Separata räkningar utförs i princip endast i undantagsfall.

Det regionala viltrådet kan tillsammans med viltcentralens regionkontor framföra motiveringar och göra ett förslag om regional räkning av lodjur. Förslag ska lämnas senast vintern före beräkningen. Innan förslaget lämnas ska motivationen hos jaktvårdsföreningarna och de frivilliga räknarna i området utredas.

Beslutet om att genomföra en separat räkning fattas av Finlands viltcentralens process för hållbar vilthushållning och Naturresursinstitutets funktion för forskning kring stora rovdjur.

Separata snöspårtaxeringar av lodjur har gett en grund för utveckling av uppskattningen av lodjursstammen. Räkningarna har gett preciserande information om lodjursstammens struktur i de olika områdena och antalet djur. Under räkningarna (snöspårtaxering av stora rovdjur 2011–2012, snöspårtaxering av stora rovdjur 2013–2014 och nya räkningar i enskilda områden 2015–2018) räknades lodjurskullarna för första gången i tio viltcentralområden. I åtta områden var bedömningen av antalet kullar utifrån snöspårtaxeringen större än bedömningen som gjordes året innan utgående från observationsmaterialet från nätverket av rovdjurskontaktpersoner. Informationen som erhöles har efter räkningarna utnyttjats som en bas för uppgörande av en lodjursbedömning och för utveckling av observationssystemet för nätverket av rovdjurskontaktpersoner. Räkningarna har väckt starkt intresse för lodjursstammarnas tillstånd särskilt bland jägarna och även lett till att observationssystemet fungerar bättre.

I praktiken kräver räkningarna dock mycket arbete och resurser inom såväl förvaltningen som den på frivillighet baserade räkningsorganisationen. Att kunna utföra räkningarna kräver även optimala väderleksförhållanden, vilket under de rådande milda vintrarna har lett till att räkningarna trots försök inte har kunnat genomföras. Detta var uppenbart särskilt vintern 2013–2014 då endast en av de räkningar som var planerade för fem olika viltcentralområden kunde genomföras.

På grund av det existerande resursläget och osäkerheten beträffande utförandet av räkningen till följd av väderleksförhållandena är det klart att det i framtiden inte är möjligt att genomföra räkningar i samma utsträckning som åren 2011–2014. Separata räkningar av lodjur kan behållas i sortimentet av metoder för bedömning av lodjursstammen, men genomförandet av dem ska reserveras för särskilda fall när det finns en särskild orsak att reda ut lodjursstammen i ett område.

Eftersom de separata räkningarna ingår i Finlands viltcentralers operativa verksamhet ska beslut om genomförande av sådana räkningar tydligt fattas i samband med planeringen av processen hållbar viltekonomi och i samarbete med forskningen kring stora rovdjur vid Naturresursinstitutet utgående bland annat från de tillgängliga resurserna och från behovsprövning. Finlands viltcentral ansvarar för att organisera räkningarna tillsammans med Naturresursinstitutet.

2.2 Stamvårdande åtgärder

2.2.1 Stamförvaltningsområden

Åtgärder:

Förvaltningsområdena för den finska lodjursstammen utgörs av renskötseområdet och övriga Finland.

Genom jord- och skogsbruksministeriets förordning om jakt på lodjur som sker med stöd av dispens kan områdesindelningen vid behov ändras i samband med fastställandet av jaktkvoten för lodjur, om detta anses vara nödvändigt med tanke på förvaltning av lodjursstammen.

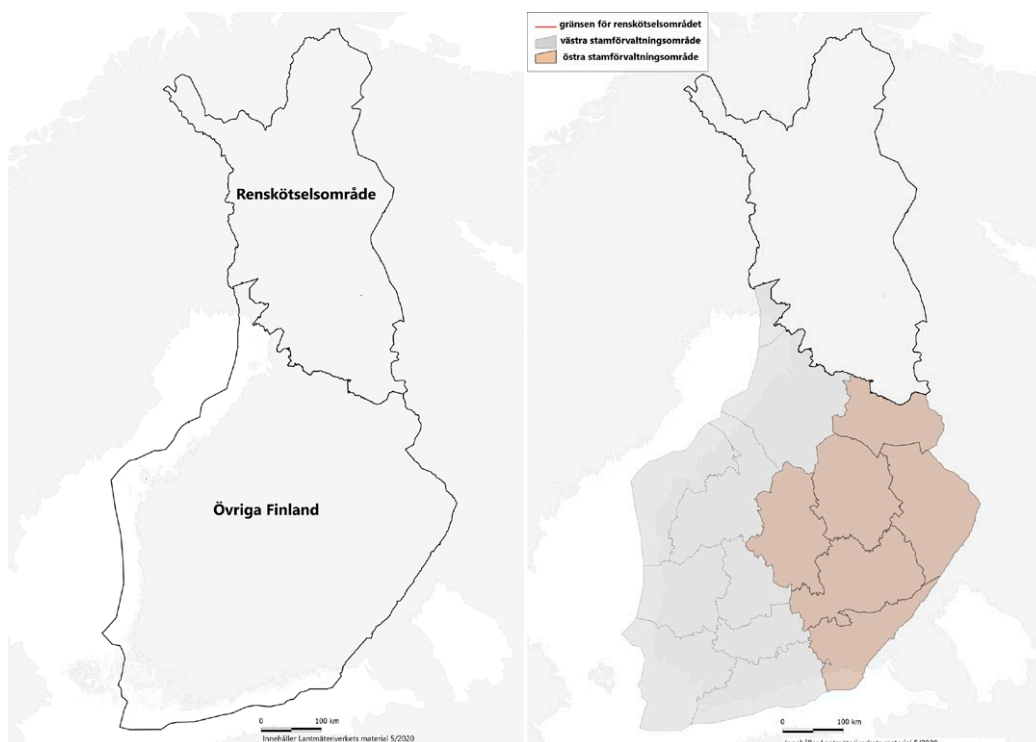
Beträffande lodjursstammens storlek finns det i Finland för tillfället två olika områden. Renskötselområdet där det finns relativt få lodjur och området utanför renskötselområdet där det finns gott om lodjur. Det finns många skillnader mellan områdena. Lodjurets ekologiska utgångspunkter, exaktheten i stamuppskattningen, de skador som lodjuret orsakar och de huvudsakliga åtgärderna för hantering av stammen skiljer sig från varandra i de två storområdena.

Lodjur kan orsaka betydande ekonomiska skador i renskötselområdet, vilket är ett hinder för en större lodjursstam i renskötselområdet. Motsvarande begränsning existerar inte utanför renskötselområdet. Lodjuret orsakar inga egentliga ekonomiska skador där. Medborgarna anser till största delen lodjuret vara det minst skadliga stora rovdjuret och spår som det lämnar i naturen upplevs till största delen som något positivt (Bakgrundsavsnittet 11.1). Samtidigt orsakar täta populationer sociala problem bland annat på grund av att lodjur rör sig på gårdar. Även om lodjuret främst undviker människor, kan enstaka individer vara orädda och jaga i närheten av gårdar.

I planen för förvaltning av lodjursstammen som fastställdes 2006 indelades Finland i två stamförvaltningsområden: renskötselområdet och övriga Finland.

Området utanför renskötselområdet var utifrån grunder som Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet VFFI fastställt utgående från den historiska stamutvecklingen och från naturgeografiska orsaker indelat i östra och västra Finland när det gäller planerna för beskattning av lodjursstammen (Bild 1). Beslut om ändring av grunderna för kvotfördelning av lodjursjakten fattades i JSM:s förordning om jakt på lodjur som sker med stöd av dispens under jaktåret 2014 (Dnr 1498/13/2014). Sedan jaktåret 2017–2018 har dock ingen sådan indelning gjorts, eftersom det inte längre finns någon avvikande tillväxtpotential i det östra och västra området (Dnr 1454/01.03/2017). Det finns forskningsmässiga tecken (Kojola & Holmala 2009) på att lodjuret har de bästa levnadsförhållandena i områden där det förekommer rikligt med små hjortdjur. Eftersom lodjurets jaktbeteende är en helhet som består av många olika faktorer, är det inte motiverat att fastställa stamförvaltningsområden utgående från lodjurets näringsintag.

Bild 1. Förvaltningsområdena för lodjursstammarna i förvaltningsplanen 2006 (kartbilden till vänster) och förändring jaktåret 2014–2015 (kartbilden till höger). Det har inte funnits någon sådan indelning av det övriga Finland i det västra och östra området som visas på bilden till höger sedan jaktåret 2017–2018.

Renskötselområdet

Åtgärder:

I renskötselområdet är syftet att med skadebaserade och stamvårdande dispenser minska de skador som lodjuren orsakar.

Vid dimensionering av jakten i renskötselområdet följer man upp hur de av lodjur orsakade skadorna utvecklas eftersom bedömningen av lodjursstammen i renskötselområdet är förenad med flera osäkerhetsfaktorer än i de övriga delarna av landet.

Processerna med dispenser och lodjursjakten i renskötselområdet ska även i framtiden utvecklas i en riktning som gör det möjligt att tillämpa flexibla handlingsätt för att ta bort skadegörande individer.

Rennäringen är en viktig näring i renskötseområdet. Största delen av ersättningskostnaderna för skador orsakade av lodjur hänförs till rennäringen. Bedömningen av lodjursstammen i renskötseområdet är förenad med fler osäkerhetsfaktorer än i de övriga delarna av landet och därför följer man upp vid dimensionering av jakten i renskötseområdet hur de av lodjur orsakade skadorna utvecklas. I fortsättningen ska osäkerheten i anslutning till bedömningen av lodjursstammen i renskötseområdet minskas genom att inrikta åtgärder för utveckling av nätverket av rovdjurkontaktpersoner.

Lodjursstammen i renskötseområdet har vuxit jämfört med nivån i förvaltningsplanen 2006. Lodjur förekommer mest i sydvästra Lappland (Meri-Lappi), Kajanaland och de södra delarna av renskötseområdet i allmänhet. Å andra sidan påträffas renar som dödas av lodjur nuförtiden även i de norra delarna av renskötseområdet, ända upp till Enare och Kittilä. Observationen av lodjurskullar görs dock i första hand endast i de södra delarna av renskötseområdet.

I renskötseområdet sker jakt på lodjur nuförtiden såväl med skaderelaterade dispenser som med stamvårdande dispenser. Eftersom en förutsättning för beviljande av stamvårdande dispenser är en stark förekomst av arten i området, har de stamvårdande dispensererna riktats till de södra delarna av renskötseområdet där det finns observationer av lodjurskullar. Individer som jagats med dispens har främst jagats på områden där de flesta renskadorna inträffar.

I statsrådets förordning om dispens enligt jaktlagen (452/2013) förlängdes jakttiden på lodjur för stamvårdande syften. Från och med jaktåret 2013–2014 har det varit möjligt att i renskötseområdet jaga lodjur med stamvårdande dispens från den 1 oktober till slutet av februari. Man har även frångått tidigare lodjurskvoter gällande renskötseområdet från och med jaktåret 2014–2015 (JSM:s promemoria Dnr 1498/13/2014). Syftet med dessa ändringar har varit att underlätta jakten på lodjur som orsakar skador i renskötseområdet. Det är möjligt att utveckla jakten på lodjur vidare och genom detta förbättra möjligheterna att lyckas ta bort de skadegörande individerna. I utvecklingen av jakten bör hela urvalet av medel som jaktlagen möjliggör beaktas.

Bedömningen av lodjursstammen i renskötseområdet är förenad med fler osäkerhetsfaktorer än i de övriga delarna av landet och därför är det inte möjligt att fastställa ett bestämt antal individer som mål för lodjursstammen i renskötseområdet.

Övriga Finland

Åtgärder:

Storleken på lodjursstammen bevaras på en nivå där en gynnsam bevarandestatus säkerställs och stamvårdande jakt på lo är möjlig att utföra i hela området för övriga Finland.

Den årliga förändringen i lodjursstammens täthetsvariationer beskrivs i uppskattningen av stammen på ett åskådligt sätt och jakten riktas till områden där beståndet är tätare.

I den regionala stamförvaltningen beaktas skador och lokala variationer i fångstbestånden.

I områden där det finns lämpliga levnadsområden för lodjur, men det nuvarande antalet lodjur är relativt litet, tillåts antalet lodjur öka behärskat.

Medborgarna upplever lodjuret som art till största delen som en positiv upplevelse. I området övriga Finland orsakar en stor lodjursstam inte heller skador för näringarna på samma sätt som i renskötselområdet. Problemen som lodjur orsakar hänför sig snarare till ökad individtäthet regionalt, vilket allt oftare leder till att lodjuren rör sig och jagar på gårdar och i närheten av dem.

I stamförvaltningsområdet i övriga Finland är lodjursstammen relativt betraktad riklig och jämnt utbredd. Utvecklingsriktningarna på delområdena för den östra och den västra stammen har även börjat jämnas ut sig. På grund av prognosmodellen som infördes i bruk i samband med bedömningen av lodjursstammen 2012 (LUKE utlåtande 1350/0004 05/2016, sid. 5–10) befinner vi oss nu i en situation, där den långvariga tillväxten av stammen har stannat upp och den totala beskattningsgraden av lodjursstammen har minskat. Målet för förvaltningen av lodjursstammen i området för övriga Finland var fram till jaktåret 2016–2017 att bromsa upp tillväxten av lodjursstammen och att minska lodjursstammen i områden där den varit tätare. Efter att lodjursstammen har börjat minska, är det primära målet för stamförvaltningen att finna den rätta beskattningsmängden som jämnar ut ökningen av stammen och lodjursstammen stabiliserar sig på en lokalt godtagbar nivå.

De små fångsterna under jaktåret 2019–2020 ledde till att stammen började öka, vilket var målet. Under jaktåret 2020–2021 höjdes beskattningsgraden något för att minska

populationen i områden med koncentrationer särskilt för att minska predationen på skogsren och ren. (Bakgrundspromemoria Dnr VN/20171/2020.)

Målet på lång sikt är att finna en balans i storleken på lodjursstammen i helheten som fastställs av ekologiska, ekonomiska och sociala faktorer och i vilken jakt på lodjur är möjlig i hela området för övriga Finland.

Finland har som helhet betraktat en riklig lodjursstam jämfört med övriga Europa och den är regionalt fördelad på ett sätt som ger medborgarna exceptionellt goda möjligheter att göra observationer av lodjur i artens naturliga livsmiljö. Stamvårdande jakt så att dispenser kan beviljas regionalt täckande, erbjuder känslan av lokalt ägande en möjlighet att utvecklas och möjliggör även bevarandet av lodjurets viltvärde utan att äventyra artens gynnsamma bevarandestatus. Vid förvaltningen av lodjurspopulationen i övriga Finland är det också möjligt att ta hänsyn till hur accepterade lodjur är bland allmänheten och till den starka tillväxten av bestånden av små hjortdjur.

Det är inte ändamålsenligt att fastställa ett bestämt antal individer som mål för lodjursstammen i det övriga Finland eftersom syftet med förvaltning av lodjursstammen är att hitta balans i helheten av ekologiska, ekonomiska och sociala faktorer.

2.2.2 Stamvårdande jakt

Syftet med den stamvårdande jakten:

Målet är att lodjursstammen på riksnivå förblir livskraftig och på en gynnsam skyddsnivå, att olägenheterna till följd av lodjurens närvaro minimeras och lodjursstammen hålls skydd för människan. Syftet med stamvårdande jakt är att hålla stammen på nuvarande nivå i det övriga Finland. Beskattningsnivån siktar således på en stabil och regionalt jämnt fördelad population och att samtidigt på att minska de sociala olägenheter som eventuella koncentrationer orsakar. Ansträngningar görs för att hålla beskattningen av honor i reproduktiv ålder på en måttlig nivå.

Rättspraxis som anknyter till ärendet

Enligt rättspraxis (HFD: 2014:125) då ett ärende som gäller stamvårdande dispens som beviljats med stöd av 41 a § 3 mom. i jaktlagen avgörs ska hänsyn också tas till huruvida det existerar en sådan annan tillfredsställande lösning som avses i 41 a § 1 mom. samt till beslutets inverkan på möjligheterna att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus inom

artens naturliga utbredningsområde. Enligt EU-domstolens dom gällande begäran om förhandsavgörande (10.10.2019 ärende C-674/17, punkterna 41, 51, 54 och 62) ska mål som åberopas till stöd för ett undantag anges på ett klart, tydligt och underbyggt sätt i undantagsbeslutet. Ett undantag får endast beviljas i konkreta enskilda fall och för att uppfylla klart definierade krav och motsvara specifika situationer.

Unionsdomstolens dom (C-674/17) gäller stamvårdande jakt av den ytterst hotade arten varg med det primära syftet att minska tjuvjakten. Stamvårdande jakt på lodjur handlar dock om en art som i enlighet med habitatdirektivets mål har en gynnsam bevarandestatus och som aldrig jagats i syfte att bekämpa tjuvjakt, eftersom lodjuret är uppskattat som vilt djur och orsakar obetydliga skador, med undantag av renskötselområdet. Jakten på lodjur bygger på mål som gäller förvaltningen av stammen, såsom på målet att åtgärda koncentrationer och begränsa stammens tillväxt när undersökningar visar att stammen växer. Om lodjursstammen, som är i en stark tillväxtfas, inte alls var föremål för mortalitet, skulle populationen öka med 20 procent per år. Dom C-674/17 kan därför inte anses utgöra ett hinder för beviljande av stamvårdande dispenser som gäller lodjur, men det som framförs i domen ska dock beaktas också vid prövning av huruvida förutsättningarna för dispens som gäller lodjur uppfylls.

Fördelar med jakt på stora rovdjur har lyfts fram i en rapport som kommissionen beställde år 2008 av LCIE (Large Carnivore Initiative for Europe). I rapporten presenteras bästa praxis för förvaltning av stammar av stora rovdjur. Kommissionen har också rekommenderat de anvisningar som lämnas i rapporten för medlemsländerna.

Åtminstone följande punkter i rapporten har identifierats som fördelar med stamvårdande jakt på lodjur:

- Den stamvårdande jakten ökar jägarnas tolerans för lodjurets närvaro, då jägarna kan betrakta lodjuret som en uppskattad viltart i stället för att uppfatta det som en konkurrent.
- Den stamvårdande jakten ökar påverkningsmöjligheterna för den lokala befolkningen som lever i samma områden som lodjur.
- Den stamvårdande jakten håller förekomsten av lodjur på en nivå där skadorna på produktionsdjur och vilt i naturen förblir godtagbara.
- Den stamvårdande jakten bidrar till att upprätthålla lodjurens skygghet, vilket minskar möjligheterna till konflikter.
- I områden till vilka lodjuret håller på att återvända kan stamvårdande jakt öka den långsiktiga acceptansen, om stammarnas tillväxt blir långsammare.
- Lokalbefolkningen känner sig också delaktig i processen för att förvalta arten.

- Att uppnå en population som möjliggör jakt är ett jämförelsevärde på hur skyddet lyckats och visar också för olika intressentgrupper att det finns flexibilitet i förvaltningsplanen för lodjur.

Med stamvårdande jakt eftersträvas flera av dessa fördelar, då trycket från lodjursstammen minskar och ekologiska, ekonomiska och sociala faktorer beaktas likvärdigt inom både måluppställningen och verksamheten. Perspektiven är beroende av varandra och därför måste deras effekter också betraktas som en helhet. Med stamvårdande jakt eftersträvas också en stabilisering av stammens nivå genom att justera beskattningsnivån efter stammens utveckling. Genom stamvårdande jakt är det också möjligt att underlätta fördelningen av antalet tillstånd i områden med koncentrationer av lodjur. Dessutom kan stamvårdande jakt bedrivas för att minska renskador genom att bevilja tillstånd söder om renskötselområdet och därmed minska unga individers migration till renskötselområdet. En närmare och mera detaljerad beskrivning av motiveringen till den stamvårdande jakten på lodjur finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning och dess bakgrundspromemoria.

I punkterna 71–74 i domen gällande förhandsavgörandet (C-674/17) konstateras att den mängd fångstillstånd som beviljas med stöd av dispens i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och biologiska egenskaper.

Med förvaltningsplanen och med det maximiantal individer som får fällas genom jakt som årligen fastställs i jord- och skogsbruksministeriets förordning är det möjligt att säkerställa att den sammanlagda årliga inverkan av de enskilda dispenserna inte skadar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos stammen i dess naturliga utbredningsområde. Den maximala mängden fällda individer genom stamvårdande jakt bygger på aktuella vetenskapliga utredningar och på beräkningar med hjälp av populationsmodellen. Den populationsmodell som Naturresursinstitutet utarbetat producerar uttryckligen en prognos för lodjursstammens utveckling utifrån stammens observerade utveckling och beskattningsmängderna. Denna modell har berett goda utgångspunkter för en analys av olika skeden i lodjurets stamutveckling under de senaste femton åren.

De viktigaste utgångspunkterna för reglering av jakten är lodjursstammens storlek och utveckling. Naturresursinstitutet ska producera så aktuell information som möjligt om lodjursstammen som grund för beslut om reglering av jakten utifrån vilken jord- och skogsbruksministeriet utarbetar en förordning om lodjursjakt. Finlands viltcentral planerar beskattningen på riksnivå och regionalt samt beviljar dispenser på ansökan som en del av Finlands viltcentrals offentliga förvaltningsavgifter.

Det skedde ett viktigt utvecklingssteg i förvaltningen av lodjursstammen, när den av VFFI utvecklade prognosmodellen infördes i stället för en bedömning som sammanfattar hållbar beskattning i en enda siffra. Även om prognostisering av riktningarna i vilken

Lodjursstammen kommer att utvecklas omfattar osäkerhetsfaktorer, har modellen erbjudit en möjlighet att göra motiverade val mellan olika stora jaktmängder. På basis av utvecklingen av lodjursstammen verkar det även vara så att modellens prognoser om effekterna av en 16 procent större beskattning visar rätt riktning. I framtiden bör man fokusera på att ta vara på erfarenheterna av modellen och utveckla dem vidare till ett ännu bättre fungerande verktyg för hantering av storleken på lodjursstammen. Det är även speciellt viktigt att kommunicera med fältet om erfarenheterna av användningen av modellen.

En annan betydande förbättring i planeringen av regleringen av lodjursjakten har varit grundandet av det så kallade direktivbeskattningsteamet vid Finlands viltcentral. I teamet har samlats kompetens och bästa tillgängliga kunskap om beskattning av lodjursstammen och teamet har målet att se på även de regionala viltrådens uppfattningar om lodjursituationen i regionerna. Teamet har haft som mål att jämföra grunderna som hänför sig till jaktmängderna på lodjur (bland annat antal kullar och kulltäthet) på ett objektivet sätt och harmonisera jämförelsen av jaktmängderna på landsomfattande nivå. Beräkningsarbetet görs tills vidare manuellt utifrån information som plockats från olika källor. När de elektroniska verktygen utvecklas i framtiden borde likadant material som för beskattningsplanering för älg produceras som stöd för reglering av lodjursjakten. Teamet bör även få tillgång till forskningsinformation om förändringar i lodjursstammens täthet mellan olika år och närmare information om utvecklingen av de för lodjuret viktigaste bytesdjursstammarna i olika regioner.

I det finländska samhället betraktas lodjuret som en positiv naturupplevelse och som en värdefull viltart. Lodjuret har också betydelse som ett rovdjur som påverkar olika djurarters stammar antingen direkt eller indirekt. Lodjuret har komplexa effekter på dess bytesdjur.

Artens effekt som rovdjur beaktas vid planeringen av antalet individer som får fällas genom jakt. Hållbar stamvårdande jakt som idkas på bred bas i hela övriga Finland utgör en central faktor för att den lokala lodjursstammen ska accepteras bättre och för utveckling av lokalt ägarskap.

Ett mål är att via de regionala viltråden öka den konstruktiva diskussionen om lodjurets stamförvaltning som utgår från högklassig viltinformation. Den genom diskussionen uppkomna uppfattningen om hur den regionala förvaltningen av lodjursstammen lyckats, kommuniceras till fältet vid rätt tidpunkt.

2.2.3 Flerartsförvaltning

Åtgärder:

Naturresursinstitutet producerar information som används som grund för flerartsförvaltningen. Informationen gäller särskilt växelverkan mellan stora rovdjur och klövdjur, den interna växelverkan i artgrupperna och andra faktorer med stor inverkan på stammarna.

Naturresursinstitutet tar fram information om jakttrycket på skogsren.

När det gäller att bevilja dispens för jakt på stora rovdjur, särskilt björn och lodjur, beaktar man skogsrenstammens situation i synnerhet i de utbredningsområden där det också finns en vargflock.

Lodjuret har ett stort urval av bytesdjur. Av bytesdjuren är små hjortdjur, hardjur och skogshöns de vanligaste. Lodjuret jagar också andra fåglar, små däggdjur och även medelstora däggdjur, till exempel rävar och mårddjur. I många länder i Europa är rådjuret den art som utgör lodjurets huvudsakliga näring. I Finland förekommer rådjur endast i en del av Finland och i avsevärt mindre tätheter än i Europa, och dessutom finns det även vitsvanshjort i Finland. Det finns nästan inga publicerade forskningsresultat om vitsvanshjortens betydelse för lodjuret. I renkötselområdet är renar ett centralt byte, och lodjur kan orsaka betydande renskador (bakgrundsavsnitt 2 och 4.1.). Undersökningar om lodjurets näring gäller nästan uteslutande vintern.

När man ser på lodjurets effekter på dess fångstarter, gäller det att ta hänsyn till flera olika faktorer som påverkar både predatoren (lodjuret) och fångstarterna. Exempel på dessa faktorer är landskapsstrukturen, väderleken och fångstpopulationens struktur. Även viltutövning som människan bedriver har betydelse för lodjurets jakt. Vidare gäller det att observera att det finns skillnader i näringsanvändningen hos lodjur av olika kön. Trots att lodjuret dödar även stora mängder små hjortdjur kan det inte nödvändigtvis reglera stammarna hos arterna som den jagar. Därför är det också nödvändigt att göra en tydlig skillnad då man talar om lodjurets inverkan på näringsanvändning av vilt och lodjurets eventuella inverkan i egenskap av reglerare av bytesdjursstammarna.

Små hjortdjur

I samband med uppdateringen av förvaltningsplanen samlades från olika statistiska källor information om stammar, fångster och väder gällande lodjuret och små hjortdjur. I största delen av stamförvaltningsområdet i övriga Finland förekommer det en relativt riklig lodjursstam på samma områden i vilka fångstmängderna av små hjortdjur är små. I Sydvästra Finland är koncentrationerna av små hjortdjur mångfaldiga jämfört med det övriga Finland. På andra håll i Europa har lodjur konstaterats kunna ha en stark inverkan till exempel på rådjursstammen (Andrén 2015). Frågan har inte undersökts i Finland.

Lodjurets effekt som rovdjur i dess utbredningsområde varierar i olika koncentrationer av hjortdjur och beroende bland annat på vilka bytesdjur som finns för lodjuret i området (bakgrundsavsnitt 2.3.5). Det vore viktigt att få mer forskningsinformation om lodjurets effekter på små hjortdjur i Finland. För att utreda detta vore det nödvändigt att starta ett projekt som utreder lodjurets näringsanvändning i förekomstområden för små hjortdjur med olika koncentrationer av små hjortdjur. Det har konstaterats i många undersökningar att lodjuret jagar även övriga små rovdjur (se t. ex. Elmhagen 2012, Pasanen-Mortensen 2013 och Heldin 2006). Föremål för intresse i Finland är särskilt lodjurets jakt av räv och mårddhund. Genom att jaga dessa arter kan lodjuret ha en indirekt positiv inverkan på såväl hönsfågel-, har- som rådjurstammarna.

Lodjurets näringsanvändning och mer detaljerad forskningsinformation om den har avgörande betydelse när förvaltningen av lodjurets, andra stora rovdjurs och hjortdjurens stammar betraktas i ett flerartsförvaltningsmässigt perspektiv. Parterna som svarar för viltforskning har samlat in en ansevärd mängd forskningsmaterial, men information om näringsanvändningen kan hittas i första hand i avhandlingar. Av den orsaken finns det i Finland ett särskilt behov av publicerad information om lodjurets näringsintag på både sommaren och vintern.

Det saknas publicerad forskningsinformation om inverkan av lodjurets jakt på skogsren. På basis av opublicerat material om telemetrihalsbandsuppföljning av skogsren och uppföljning av kalvproduktionen finns det tecken på att lodjuret och järven också tar skogsrenskalvar, vid sidan av de viktigaste rovdjuren varg och björn. Lodjur dödar enskilda vuxna rådjur varje år (Antti Paasivaara, upplysning, 27.8.2020). Naturresursinstitutet följer upp skogsrenstammens utveckling. I samband med MetsäpeuraLIFE-projektet (2016–2023) har även återställande och återinplantering av stammen utförts i Sydösterbottens, Birkalands och Satakuntas gränstrakter och i västra Mellersta Finland. De återställande utplanteringsarna ska beaktas i regleringen av lodjursstammen.

Utöver forskningen kring flerartsförvaltning finns det också behov av en flerartsmodell som gör det möjligt att dimensionera beskattningen av små hjortdjur rätt, så att även lodjurets inverkan tas i beaktande.

2.2.4 Utveckling av lodjursjaktens selektivitet och etisk jakt

Åtgärder:

Viltcentralen utbildar regelbundet jaktledare som utsetts för stamvårdande jakt på lodjur. Vid utbildningen behandlas etik och ansvar vid jakt.

Finlands viltcentral och jaktvårdsföreningarna ordnar regelbundet utbildning till lodjursjägare till exempel för att främja selektiviteten vid jakt och hållbar jakt.

Viltcentralen producerar utbildningsmaterial för att stödja en god lodjursjakt.

Lodjursjakten omfattar samma drag som både jakten på älg och björn som baserar sig på en gemensam så kallad samlicens. I lodjursjakten deltar utöver dem som beviljats dispens nästan utan undantag även andra jägare. Enligt en enkätundersökning utförd av Laitinen (2015) omfattar de flesta sällskap som jagar lodjur 11–25 personer (46 % av dispensinnehavarna som besvarade enkäten), men jakt anordnas även med större sällskap (30 %) och även i mindre grupper med högst 10 jägare (24 %). Bland annat skillnader i jaktsätt och -traditioner inverkar på antalet jägare. Lodjursjakt bedrivs på olika sätt. Det har inte förekommit några stora problem i samband med jakten, men valet av jaktsätt har en avsevärd inverkan bland annat på urvalet av fångsten och på hur man via jakten får mer information om lodjursstammen i regionen.

På statens marker förekommer det inte jaktkonkurrens mellan jägarna i samma utsträckning som vid björnjakt. Lodjuret är inte ett lika eftertraktat byte som björnen. Vid lodjursjakt används i allmänhet hagelgevär som vapen vilket betyder att det inte förekommer samma säkerhetsfaktorer i anknytning till jakten som vid kulvapenjakt på älg- och björnjakt. Inte heller i samband med en enkät till innehavarna av dispens som gjordes i samband med uppdateringen av förvaltningsplanen kom det fram några betydande brister i säkerheten. Med anledning av detta är det inte motiverat att föreskriva något annat om säkerheten än vad som redan har föreskrivits beträffande jakt på lodjur.

En lodjurshona som åtföljs av en årsunge är fridlyst. I syfte att iaktta detta är urvalet i arrangemanget av jakten av primär vikt. Urvalet kan förverkligas på bästa sätt i snöförhållanden då det är möjligt att identifiera djuret som spåras och inrikta jakten på det. När lodjursjakten inte genomförs som så kallad separat jakt där jägarna har kommit för att uttryckligen jaga lodjur, är risken större för att fel individ blir skjuten. Risken för att fel

individ blir skjuten ökar även när jakten inriktas på en grupp med flera lodjur. Med tanke på att jakten ska vara selektiv och etisk rekommenderas det att jakten på lodjur genomförs uttryckligen som separata jakter som inriktas på kända lodjursindivider. En samtidig jaktinsats som genomförs i ett omfattande område med gemensamt tillstånd av olika tillståndsdelägare ger även rovdjurskontaktpersonerna som svarar för regionens lodjur en bättre bild av lodjursläget i regionen än sporadisk jakt som utförs på olika håll.

Jakt genomförs på olika sätt inom ramen för ett gemensamt tillstånd. Det typiska är att det är sannolikare att få fångst i vissa områden som har gynnsammare förhållanden för lodjuret. I dessa områden utvecklas även starkare kunskap om lodjursjakt varvid sannolikheten för fångst ökar ytterligare. Avtal inom samlicensen om jaktpraxis och en rättvis jakt i hela området är av stor betydelse för den välfärdsnytta som erhålls från jakt på lodjur.

Enligt 30 § jaktlagen är en jaktledare obligatorisk vid jakt på lodjur. Systemet med att utse en jaktledare och vice jaktledare hjälper att nå de personer som i praktiken leder jakten på lodjur. Med hjälp av kommunikationsfunktioner som utvecklas i tjänsten Oma riista är det även möjligt att nå grupperna jägare som fungerar under jaktledarna, och att i realtid informera dem om selektiv och etisk jakt.

Under arbetet med uppdatering av förvaltningsplanen gjordes en enkät till mottagarna av stamvårdande dispenser för lodjur (bakgrundsavsnittet 11.2). De som deltog i enkäten ansåg det vara nödvändigt att utveckla utbildningen av lodjursjägare i en riktning med ämnesområden som till exempel lagstiftning, säkerhet, selektivitet, stamförvaltning och ledning. Genom utbildning om lagstiftningen skulle jägarna göras mer medvetna om de många olika bestämmelserna som reglerar jakten på lodjur. I fråga om selektivitet bör särskild vikt fästas å ena sidan vid medel för att undvika att en hona med ungar blir föremål för jakt och å andra sidan vid medel för att välja individer som orsakar mest skada (även med beaktande av den viltvårdande aspekten).

Vikt bör även fästas vid användning av hund vid lodjursjakt. Användning av bra hundar är en förutsättning för en fungerande lodjursjakt. Fysisk kontakt mellan hund och lodjur förekommer inte särskilt allmänt i samband med jakt (Laitinen 2015). Däremot kan långt utdragen jakt på lodjur med hundar som byts ut efter hand vara skadligt för lodjursindividen som jagas. I framtiden ska det i beredningen av bestämmelser säkerställas att tillräckliga förutsättningar för användning av jakthundar bevaras för att genomföra etiskt hållbar lodjursjakt.

2.3 Acceptans av lodjuret och lodjursförvaltningen

2.3.1 Förebyggande och ersättning av skador

Åtgärder:

Åtgärderna för att förebygga skador orsakade av stora rovdjur enligt riktlinjerna i förvaltningsplanerna för björn- och vargstammarna ska beaktas i tillämpliga delar.

Lodjurets arttypiska egenskaper ska beaktas när åtgärder för att skydda skadeobjekten övervägs (bland annat stängselkonstruktionerna).

Finlands viltcentral ser till att det finns tillräckligt med skyddsmaterial för att förebygga skador orsakade av lodjur så att dessa material kan förmedlas till behövande.

Hänsyn tas till internationella erfarenheter (i andra länder och i Sverige) om förebyggandet av skador som orsakas av lodjur och andra stora rovdjur.

Förebyggande av skador

Lodjuret orsakar endast en liten mängd skador som ersätts, med undantag av rennaringen. Enligt viltskaderegistret uppgick värdet av de skador som lodjur år 2019 orsakade på renar till 0,8 miljoner euro och år 2020 till 1,22 miljoner euro. Åren 2015–2020 har i genomsnitt 600 renskador som orsakats av lodjur ersatts per år. Det är nästan omöjligt att förebygga skador på fritt betande renar och i testprojekten har man inte funnit några medel för att skydda betande renar mot att jagas av stora rovdjur. Övriga skador som lodjur orsakar gäller i första hand får och hundar. I vissa fall kan fåren skyddas med elstängsel. Det är svårt att förebygga hundskador på grund av att de är sporadiska.

I förvaltningsplanen för vargstammen i Finland ingår ett projekt som gäller ett viltskade-center. Målet är att skapa en elektronisk tjänst där all information om viltskador samlas. Syftet med tjänsten är att ge medborgarna högklassig information om viltskador, om förebyggandet av viltskador och om åtgärder vid händelse av skador. Målet är också att lägga ut information i tjänsten om skador som stora rovdjur, till exempel lodjur orsakar och om hur sådana skador kan förebyggas. Tjänsten bidrar också till målet att förebygga skador som lodjur orsakar.

Det huvudsakliga sättet att minska renskador är reglering av lodjursstammen genom jakt och skadebaserad fångst av lodjursindivider som upprepade gånger orsakar betydande renskador. Om fungerande förebyggande metoder hittas ska de tas i bruk eftersom lodjuret orsakar stora renskador. De flesta renskador som orsakas av stora rovdjur orsakas dock av järv.

Av rovdjuren orsakar varg och björn avsevärt fler husdjursskador än lodjur. På grund av detta byggs elstängsel avsedda för att skydda betesdjur sällan endast utifrån risk på grund av lodjur. Finlands viltcentral överväger skilt i respektive fall de kostnader som skyddande av ett objekt orsakar staten jämfört med värdet på förmånen som skyddas. När objekt skyddas med elstängsel ska man i de områden där lodjur orsakar en betydande risk för produktionsdjur komma ihåg att stängselkonstruktionen ska beakta lodjurets större förmåga att hoppa och klättra jämfört med varg och björn. I de elektriska rovdjursstängslens höjd har man i Finland strävat efter att ta hänsyn till lodjurets förmåga att hoppa högt.

Husdjursskador som lodjur orsakar gäller främst får. Lodjur har också orsakat en del hundskador och några hästskador varje år. Enligt viltskaderegistret åren 2015–2019 har antalet ersatta husdjursskador varit i genomsnitt 40 per år och det årliga ersättningsbeloppet har varit i genomsnitt cirka 20 000 euro. Enligt viltskaderegistret år 2020 orsakade lodjur husdjursskador (hundskador medräknade) för cirka 32 000 euro.

Ersättning för skador

Bestämmelser om ersättning av skador orsakade av vilt ingår i viltskadelagen. År 2019 ändrades viltskadelagen på så sätt att om ersättningen måste sänkas på grund av renskador, gäller nedskärningarna renskador. Från början av år 2020 har husdjursskador som orsakats av stora rovdjur, till exempel av lodjur, betalats fullt ut och genast efter att ersättningsansökan godkänts.

Enligt medborgarenkäten som gjordes under arbetet med uppdatering av förvaltningsplanen ansåg 10 procent av dem som svarade att skador som orsakats av lodjur inte ska ersättas på något sätt till någon. En klar majoritet (67 %) ansåg att skadorna ska ersättas till dem som vidtagit skäligen åtgärder för att förebygga uppkomsten av skador. Å andra sidan var endast 9 procent av den åsikten att skador inte alls ska ersättas. Enligt en allmänt omfattad åsikt är det motiverat att upprätthålla aktivitet i syfte att undvika skador.

2.3.2 Vilträden och samarbete med intressegrupper

Åtgärder:

De regionala vilträden bedömer årligen efter hörande av intressegrupperna utfallet målen och åtgärderna enligt lodjursstammens förvaltningsplan i sin region och hur systemet för planering av lodjursbeskattningen fungerar.

Det nationella vilträdet bedömer årligen utfallet av målen och åtgärderna enligt lodjursstammens förvaltningsplan i hela Finland.

Mötena med intressegrupperna för rovdjur som ordnades av de regionala vilträden bör utvecklas. Med bred representation av intressegrupperna är det lättare att sätta fingret på de lokala och regionala konfliktpunkterna i rovdjursfrågor. Intressegrupperna anser att möten som gäller stora rovdjur är viktiga. Med dagens elektroniska verktyg är det möjligt att vid sidan av fysiska möten även utveckla till exempel ett enkätformat som ger ännu fler intressegrupper i regionen möjlighet att ge sin åsikt om förvaltningen av lodjursstammen. Resultatet av enkäten kan användas antingen som ett självständigt resultat eller som material vid de fysiska mötena med intressegrupperna.

Det passar in i vilrådets strategiska roll att de tar ställning till det föregående årets verksamhet inom förvaltning av lodjursstammen. Ställningstagandet kan omfatta alla delområdena i det nuvarande systemet för planering av rovdjursbeskattningen som helhet, varvid det omfattar såväl Naturresursinstitutet, jord- och skogsbruksministeriet och Finlands viltcentral inklusive råd och intressegruppers arbete. I ställningstagandet bör även beaktas hur målen och åtgärderna enligt förvaltningsplanerna för rovdjur har genomförts och uppnåtts i regionen. De regionala vilrådets ställningstaganden tillställs det nationella vilträdet så att det kan ge sitt eget ställningstagande före beredningen av förordningarna för följande jaktår. Beträffande lodjur bör ställningstagandet i första hand bygga på en övergripande syn på viltvården.

Vilrådets ställningstagande ska ges utgående från en övergripande syn på viltvården med beaktande av vilrådets strategiska roll och de offentliga förvaltningsuppgifternas oberoende roll när beslut om tillstånd fattas. Beslut om dispenser fattas som en offentlig förvaltningsuppgift som utförs självständigt och är underställd chefen för offentliga förvaltningsuppgifter. De offentliga förvaltningsuppgifterna eller de övriga aktörernas roller kan dock inte vara sådana att det inte är möjligt att utveckla verksamheten utifrån motiverade ställningstaganden. Det är befogat att ge det regionala vilträdet en chans att

framföra sin syn på behovet att inrikta dispenserna ur den regionala vilthushållnings aspekt. Såväl utvärderingen av rovdjurspolitiken och utvärderingen av viltrådets arbete stöder möjligheten till ett ställningstagande (2016).

I samband med en enkät till mottagarna av stamvårdande dispens (bakgrundsavsnittet 11.2) framgick det att de regionala viltrådets roll i förvaltningen av regionens rovdjurstammar är dåligt känd åtminstone bland jägarna. Det regionala viltrådet kan förtydliga sin roll i den strategiska planeringen av viltfrågor i regionen genom att effektivisera kommunikationen.

Det regionala viltrådet ska ge sin syn på och åsikt om hur förvaltningen och beskattningen av lodjurstammen har lyckats genom att granska viltvården som helhet i regionen och lodjurets effekter på helheten. Helhetsbilden ska byggas upp i första hand utgående från högklassig viltinformation som viltforskningen tillställer.

Den upplevda inverkan av lodjuret är starkt förknippad med sociala faktorer och betoningar i den regionala viltpolitiken. Rådets arbete bygger på viltinformation om området, till exempel information om lodjurs- och klövdjurstammarna i området. Vidare är det nödvändigt att se till att de regionala vilträden utöver skyldigheter och ansvar även har rättigheter beträffande den regionala lodjurstammen.

2.3.3 Lodjuret och samhället

Åtgärder:

Naturresursinstitutet deltar i tvärvetenskaplig forskning kring stora rovdjur (inklusive lodjur) och kring deras sociala dimension. Naturresursinstitutet utreder tvärvetenskapligt den mänskliga verksamhetens och till exempel jaktens inverkan på lodjuret och tvärtom.

Medborgarna informeras aktivt om forskningsresultaten.

Många faktorer inverkar på hur medborgarna godkänner målen och åtgärderna för förvaltning av lodjursstammen och vilken typ av motsättningar som hänför sig till dem. En allmän bakomliggande faktor är oro eller rädsla för rovdjur. Lodjuret är betydligt mindre fruktat i Finland än varg och björn, och det finns få människor som har en stark fruktan för lodjur. Inte ens en stor lodjursstam verkar väcka oro exempelvis för skador och det ser inte ut att förekomma likadana utmaningar, beträffande en stamförvaltning som främjar en större lodjursstam, som till exempel för vargen (se närmare Förvaltningsplan för Finlands vargstam, 2019).

Det är i sista hand de lokala människorna som i sin vardagliga verksamhet i den omgivande naturen är i växelverkan med lodjuren, om det sedan handlar om att påverka lodjurets näringsresurser, livsmiljöer eller om reglering av stammen. Myndighetsstyrningen av stamförvaltningen gäller dessa växelverkningar och bidrar till sätt som stärker positiva effekter och förebygger negativa effekter. Myndigheterna behöver för sin verksamhet information om hur människorna tänker och fungerar, vilken typ av problem de ser och vilken slags styrning är förenlig med problemen. Ett uttryck för denna ståndpunkt är det på EU-nivå efterlysta behovet att kartlägga de människorelaterade faktorer som ger upphov till motsättningar beträffande till exempel skyddsmålen för lodjuret och uppfyllandet av dem (Boitani etc. 2015).

Det har tidigare framförts ett antal gånger (bl.a. Ruralia-institutet 2006) att människoorienterade faktorer har en avsevärd inverkan på hur stammarna av olika stora rovdjur utvecklas i regionen. En tidigare utmaning vid genomförandet av förvaltningsplanen för lodjursstammen var lodjurens predation på små hjortdjur i regioner där arterna förekom på samma områden.

Enligt en undersökning som Taloustutkimus gjorde år 2016 ansåg cirka 20 procent av medborgarna att det är på något sätt till nytta att lodjur faller små hjortdjur, medan 35 procent var av motsatt åsikt (Taloustutkimus 2016). I bakgrunden finns problem som gäller förvaltningen av stammarna av små hjortdjur och som är oberoende av lodjuret. En faktor som också kan ha haft inverkan på frågan är att en del av jägarna upplevt att de konkurrerar om samma byte med lodjuret. Då vitsvanshjortsstammen blivit större har saken inte längre varit framme på samma sätt, eller så har den inte upplevts som en utmaning. Lodjurets betydelse som jägare av små hjortdjur har väckt diskussion.

Lodjurets roll i naturen och i bytesdjurssamhället och de fördelar som lodjuret medför ur ett mänskligt perspektiv förtjänar ytterligare uppmärksamhet. De är dock inte uppenbara enbart i ljuset av forskning av lodjurets näringsintag utan behöver även backas upp av ett mångsidigt ekologiskt forskningsarrangemang i vilket även lodjurens fångsttryck gentemot övriga rovdjur och stammarna av hardjur och rådjur i området tas i beaktande. Diskussionen om lodjurets totala indirekta inverkan på människorna har dock varit ostrukturerad, och utöver det material som samlats in vid beredningen av denna förvaltningsplan är det nödvändigt att också utreda lodjurets konsekvenser i ett socioekonomiskt perspektiv.

3 Andra åtgärder

De övriga åtgärderna som hänför sig till förvaltning av lodjursstammen är (med undantag av kapitel 3.1) av det slaget att största delen av de nödvändiga åtgärderna genomförs i samband med att förvaltningsplanerna för varg- och björnstammarna genomförs. Lodjuret har som art inte en likadan skadeaspekt som vargen i fråga om hundskador eller björnen i fråga om skador på bin. Ett skadat lodjur är inte heller farligt på samma sätt som exempelvis en skadad björn och därför har SRVA-uppgifter gällande lodjuret inte samma specialkaraktär. Det finns även tydliga forskningsresultat om lodjuret utifrån vilka lodjuret inte kan anses vara en betydande sjukdomsspridare (bakgrundsavsnittet 2.3.7).

3.1 Kommunikation och lodjursinformation i Finland

Åtgärder:

Åtgärder vidtas för att säkerställa att information om stora rovdjur som olika aktörer inom viltkoncernen producerar är aktuell och tillgänglig.

Jord- och skogsbruksministeriet sammankallar ett möte med personer i viltkoncernen som ansvarar för kommunikation om stora rovdjur. De behandlar kommunikationsfrågor som anknyter till varg och andra stora rovdjur. Kommunikationssamarbetet med intressegrupperna utvecklas.

Under uppdateringen av förvaltningsplanen för lodjursstammen konstaterades att de viktigaste resultaten av lodjursforskningen i Finland måste göras bättre tillgängliga för medborgarna. På basis av medborgarenkäten som utfördes i samband med uppdateringen vill människorna få information om lodjurets beteende gentemot människan (56 % av svarspersonerna) och om storleken på hemområdet (55 %). Behovet av information om lodjurets näringsanvändning och mängden lodjur är mindre. Åtgärderna för att göra information om rovdjur tillgänglig för medborgarna inleddes redan utgående från utvärderingen av den nationella rovdjurspolitiken. I utvärderingen konstaterades att informationen är spridd och delvis felaktig vilket orsakar problem.

Idag finns det redan bra information på webbplatsen riistahavainnot.fi om mängden lodjur, stamuppskattningen och lodjurens hemområden. Webbplatsen innehåller även stora mängder av åskådligt kartmaterial. På webbplatsen suurpedot.fi finns allmän information om lodjur som tar upp nästan alla aspekter på lodjur. På webbplatsen viltinfo.fi, som administreras av Finlands viltcentral, finns också information och läromaterial om lodjur och andra stora rovdjur. Om man tittar på den enkät som gjorts i samband med uppdateringen av förvaltningsplanen och vilken information som allmänheten behöver om lodjur framgår det att informationen om förhållandet mellan lodjur och människa har presenterats på ett mycket generellt plan. Med beaktande av medborgarnas behov av information är det viktigt att producera mer detaljerad information om lodjurets förhållande till människan. Det kan till exempel handla om information om hur lodjurs rör sig i dess livsmiljö i förhållande till hus och gårdar. Dessutom finns det ett behov av information om lodjur och andra stora rovdjur, där stora rovdjur behandlas ur ett flerartsförvaltningsmässigt perspektiv. Detta innebär till exempel kommunikation om lodjuret som belyser artens växelverkan med andra stora rovdjur och dess bytesdjur.

Som art väcker lodjuret betydligt mindre uppmärksamhet än vargen och det allmänna intresset gentemot arten har inte nämnvärt ökat trots att lodjursstammen blivit dubbelt större under en period på tio år. Den allmänna kommunikationen om lodjur har som syfte att producera information om lodjursstammens tillstånd och förvaltning i samma rytm som de årliga stamförvaltningsåtgärderna utförs. Det finns inget behov att ändra det nuvarande handlings sättet till dessa delar. Det är instanserna i viltkoncernen som ansvarar för kommunikationen om lodjuret: jord- och skogsbruksministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands viltcentral, jaktvårdsföreningarna, Forststyrelsen och Livsmedelsverket. Polisen rapporterar också om lodjur och andra stora rovdjur till den del det gäller polisens tjänsteuppgifter. Olika intressegrupper har en viktig roll i kommunikationen om lodjuret. Informationsansvaret registreras i kapitel 12 i bakgrundsavsnittet i förvaltningsplanen för lodjursstammen. Samordningen, kommunikationssamarbetet och dialogen som gäller kommunikationen om lodjuret mellan aktörer i viltkoncernen och olika intressegrupper kan utvecklas på gemensamma möten för kommunikatörerna i viltkoncernen.

I samband med beredningen av förvaltningsplanen togs behovet av ökat förtroende mellan forskningen och fältet upp. Informationen till rovdjurskontaktpersonerna direkt via tjänsten Oma riista och informationen till innehavarna av stamvårdande dispens för lodjur kan i framtiden öppna nya möjligheter för detta.

3.2 Övervakning av jakt samt SRVA-uppgifter

Åtgärder:

Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakares behörigheter utvidgas så att de omfattar undersökning av brottsplatser för misstänkta grova jaktbrott också på privata marker.

Varje polisinrättning utser en jaktkontaktperson på befälsnivå som samordnar planeringen och övervakningen i polisinrättningens område.

Övervakning av jakt

Årligen upptäcks 1–3 fall av olaglig fångst av lodjur. Risken att åka fast är dock liten, vilket betyder att det i praktiken kan förekomma mer olagligt dödande. Det olagliga dödandet har dock inte som helhet haft någon stor betydelse för utvecklingen av lodjursstammen.

I förvaltningsplanen för vargstammen föreslås flera åtgärder som även ökar förutsättningarna för övervakning av olaglig jakt på lodjur. I förvaltningsplanen tas upp som åtgärder till exempel jakt- och fiskekontaktpersoner som utses vid polisinrättningarna och som planerar och utför övervakningen. För närvarande har varje polisinrättning en jakt- och fiskekontaktperson på befälsnivå, och polismän som är insatta i jakt- och fiskeövervakning. De utför bland annat jakt- och fiskeövervakning och uppgifter som gäller stora rovdjur i samarbete med andra myndigheter. Polisstyrelsen leder samordningen av fiske- och jaktövervakningen och verksamheten som gäller stora rovdjur vid polisen. Regionala kontaktpersoner på befälsnivå leder planeringen och samordningen vid sina egna polisinrättningar.

Även utvidgningen av Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakares behörigheter så att de omfattar undersökning av brottsplatser för misstänkta grova jaktbrott också på privata marker har betraktats som en viktig åtgärd. Att genomföra dessa och andra åtgärder som ingår i förvaltningsplanen för vargstammen bidrar också till att förebygga och övervaka olaglig fångst av lodjur.

Genom skyldigheten att utse en jaktledare för rovdjursjakt för jakt på lodjur som föreskrivs i jaktlagen (JL 30 §), kan gruppen av personer som svarar för lodjursjakten göras bättre känd hos de övervakande instanserna. Via tjänsten Oma riista är det vid behov möjligt att till dessa personer dela ut information om lodjur och lodjursjakt och därigenom förbättra förutsättningarna för en laglig och etiskt godkänd jakt.

SRVA uppgifter

SRVA-uppgifter som hänför sig till björnar är särskilt krävande eftersom de oftast sker under barmarksperioden och skadade björnar kan vara farliga. Även uppdragen som hänför sig till vargar kan ibland vara krävande särskilt om de inträffar i en stadsmiljö. Uppdragen kräver alltid många specialkunskaper och -utrustning av utförarna och särskilt när det gäller björnar även speciellt väl lämpade hundar. Lodjur orsakar inte på samma sätt uppdrag som handlar om hot mot människor (Polislagen 2 kap. 16§). Uppdragen som gäller arten handlar mer om att avliva ett lidande djur än att driva bort stora rovdjur eller avliva stora rovdjur som utgör en fara. Av denna orsak förekommer det inte ett sådant särskilt behov att utveckla SRVA-uppgifter som hänför sig till arten som inte kan uppfyllas utifrån handlingsmodellerna som utvecklats för vargar och björnar. Polisstyrelsen har i november 2020 godkänt ett direktiv som berör polisen befogenheter och riktlinjer gällande stora rovdjur inklusive lodjur.

3.3 Återinplantering av lodjur

Åtgärd:

I Finland genomförs inte återinplantering av lodjur.

Lodjuret förekommer i hela Finlands område. Lodjurets naturliga vandringar för att finna ett nytt hemområde är utifrån de preliminära resultaten av forskning i Finland 40–800 km (bakgrundsavsnittet 2.3.3). Detta garanterar en naturlig spridning av lodjur i Finland och därför finns det inte något behov av flyttning eller återinplantering.

3.4 Internationellt samarbete

Åtgärder:

Jord- och skogsbruksministeriet fortsätter i samarbete med forskningen och viltförvaltningen de regelbundna mötena med de svenska och norska myndighets-, stamförvaltnings- och forskningsinstanserna för att utbyta information och erfarenheter.

De finska och ryska samarbetsgrupperna för viltpolitik kommer att diskutera också ärenden som rör lodjur på sina möten.

Det internationella samarbetet kring förvaltning av lodjursstammen presenteras i kapitel 9 i förvaltningsplanens bakgrundsavsnitt. Fokus inom samarbetet har under de senaste åren legat särskilt på samarbetet mellan EU-länderna.

Förvaltningen av lodjursstammen i Finland överensstämmer mest med förvaltningen av lodjursstammarna i Sverige och Norge. Å andra sidan har lodjursstammen i Finland genetiskt betraktat de största förbindelserna till lodjursstammen i Ryssland.

Jord- och skogsbruksministeriet har tillsammans med Finlands viltcentral och Naturresursinstitutet haft regelbundna samarbetsmöten med svenska och norska myndigheter och forskningsorgan som ansvarar för ärenden som gäller stora rovdjur. Mötena har behandlat frågor som gäller stora rovdjur. År 2020 undertecknade jord- och skogsbruksministeriet ett samarbetsdokument om varg med Naturvårdsverket i Sverige och Miljödirektoratet i Norge.

Jord- och skogsbruksministeriet och det ryska ministeriet för naturresurser och miljö har avtalat om att utvidga samarbetet till att omfatta viltekonomin. De ansvariga ministrarna undertecknade en kommuniké om frågan i början av 2021. I ministeriernas bilaterala tjänstemannagrupp för viltekonomi kan också behandlas ärenden som gäller lodjuret.

4 Genomförande av förvaltningsplanen

Åtgärder:

Finlands viltcentral utser en person (ansvarig för förvaltningsplanen) som samordnar och följer upp arbetet med att genomföra förvaltningsplanen.

De viktigaste aktörerna i arbetet med att genomföra förvaltningsplanen är jord- och skogsbruksministeriet, Finlands viltcentral och Naturresursinstitutet. Jord- och skogsbruksministeriet inverkar genom de uppställda resultatmålen på målsättningarna för verksamheten som de övriga aktörerna i viltkoncernen utför. Finlands viltcentral ansvarar för att samordna och följa upp arbetet med själva förvaltningsplanen i praktiken. Naturresursinstitutet ansvarar i sin tur för många åtgärder som är av central vikt för förvaltningsplanens genomslagskraft beträffande utveckling av stamuppskattningen.

I förvaltningsplanen för lodjursstammen finns sammanlagt 45 åtgärder. I praktiken genomförs planen så att Finlands viltcentral koordinerar arbetet genom att utse en person som ansvarar för förvaltningsplanen för lodjursstammen. Personen har till uppgift att följa upp och främja genomförandet av åtgärderna. Största delen av åtgärderna kan genomföras i princip genom att bearbeta de existerande verksamhetssätten. Ett exempel på detta är bland annat åtgärderna i samband med lodjursräkningar vilka bör inledas mer koordinerat än tidigare utgående från en övergripande syn på viltvården i regionen och fältets motivation. Det är möjligt att åtgärderna kräver nya material, till exempel en inriktad enkät till de regionala rovdjursintressegrupperna som presenteras i kapitel 2.3.2. Att genomföra åtgärder av detta slag kan främjas genom samarbete mellan anställda och tjänstemän i den offentliga viltkoncernen.

Det gäller dock att observera att det inte är möjligt att främja alla åtgärder endast genom samarbete, dessutom kräver måluppfyllelsen enligt förvaltningsplanen även beslut om resurserna. Till dessa hör särskilt projekt som hänför sig till rovdjursforskning (bl.a. åtgärderna i kapitel 2.2.3) och åtgärder som kräver personalresurser (åtgärderna i kapitel 2.1). Vid fördelningen av resurser kan tillämpas projektspecifik resultatstyrning eller möjligheten att finansiera projekt som gäller att genomföra förvaltningsplanen till exempel med

separat finansiering. Allmänt betraktat är det nödvändigt att viltkoncernens ledningsgrupp regelbundet granskar de resurskrävande åtgärder som via förvaltningsplanerna föreslås för förvaltning av stammarna av stora rovdjur. Genom granskning i ledningsgruppen ska även jord- och skogsbruksministeriets resultatstyrning få en bättre uppfattning om hur målen för förvaltningen av de viktigaste stammarna av stora rovdjur uppfylls.

KÄLLOR:

- Andrén H, Liberg O (2015) Large impact of Eurasian lynx predation on roe deer population dynamics. *PLoS ONE* 10(3):e0120570
- Boitani, L., F. Alvarez, O. Anders, H. Andrén, E. Avanzinelli, V. Balys, J. C. Blanco, U. Breitenmoser, G. Chapron, P. Ciucci, A. Dutsov, C. Groff, D. Huber, O. Ionescu, F. Knauer, I. Kojola, J. Kubala, M. Kotal, J. Linnell, A. Majic, P. Mannil, R. Manz, F. Marucco, D. Melovski, A. Molinari, H. Norberg, S. Nowak, J. Ozolins, S. Palazon, H. Potocnik, P.-Y. Quenette, I. Reinhardt, R. Rigg, N. Selva, A. Sergiel, M. Shkvyria, J. Swenson, A. Trajce, M. Von Arx, M. Wolf, U. Wotschikowsky, D. Zlatanova, 2015. Key actions for Large Carnivore populations in Europe. Institute of Applied Ecology (Rome, Italy). Report to DG Environment, European Commission, Bruxelles. Contract no. 07.0307/2013/654446/SER/B3
- Directorate General Environment, European Commission. den 1 juli 2008. Note to the Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores. Tillgänglig: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management_ec_note.pdf Hänvisning 14.7.2020.
- Elmhagen, B. Ludwig, G. Rushton, SP. Helle, P. Lindén, H. 2010: Top predators, mesopredators and their prey: interference ecosystems along bioclimatic productivity gradients. *J Anim Ecol.* Jul;79(4):785-94.
- Framework for Transboundary Cooperation on Management and Conservation of Wolves in Fennoscandia. 2020. Tillgänglig: <https://mmm.fi/documents/1410837/1822272/Common+framework+Fennoscandia+Final+version+incl+appendices.pdf/7d3284d1-909b-1d50-5d97-4ada6a9862c6/Common+framework+Fennoscandia+Final+version+incl+appendices.pdf?t=1603265387256> Hänvisning 24.9.2021.
- Helldin, J. O., Liberg, O. & Glöersen, G. (2006) Lynx (*Lynx lynx*) killing red foxes (*Vulpes vulpes*) in boreal Sweden - frequency and population effects. *Journal of Zoology* 270: 657–663.
- Holmala, K., Valtonen, M. & Herrero, A. 2021. Ilveskanta Suomessa 2021. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 70/2021. Naturresursinstitutet. Helsingfors. 29 s.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Miljöministeriet & Finlands miljöcentral. Helsingfors. 704 s.
- Kojola & Holmala 2009: Pienet hirvieläimet ja jänis – saaliseläinyhteisön merkitys ilveksen kuntoon. Suomen Riista 55:63-70 (2009).
- Kojola, I., Määttä, E. & Hiltunen, H. 2006: Suurpetojen lukumäärä ja lisääntyminen vuonna 2005. Riistantutkimuksen tiedote 208, 1-5.
- Kunz F, Landolf M., Steiner M., Breitenmoser-Würsten C., Breitenmoser U. & Zimmermann F. 2016. Abundance et densité du lynx dans le Nord du Jura suisse: estimation par capture-recapture photographique dans le compartiment I, durant l'hiver 2015/16. *KORA Bericht* 75, 16 pp.
- Laitinen J. 2015: Ilveksenmetsästys kaudella 2014-2015 Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Varsinais-Suomessa. Opinnäytetyö, SeAMK.
- Linnell, J.D.C., Odden, J., Andrén, H., Liberg, O., Andersen, R., Moa, P., Kvam, T., Brøseth, H., Segerström, P., Ahlqvist, P., Schmidt, K., Je, drzejewski, W. & Okarma, H. 2007: Distance rules for minimum counts of Eurasian lynx *Lynx lynx* family groups under different ecological conditions. - *Wildl. Biol.* 13: 447-455.
- Linnell J., V. Salvatori & L. Boitani (2008). Guidelines for population level management plans for large carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2). Tillgänglig: https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf Hänvisning 17.8.2021.
- Liukkonen, T., Mykrä, S., Bisi, J. & Kurki, S. &.2006. Ilveksiä ja ihmisiä. Julkaisuja 7, Ruralia- instituutti, Helsingin yliopisto, Seinäjoki
- Naturresursinstitutet utlåtande Dnr1350/000405/2016
- Naturvårdsverket 2013: 8648 Nationell förvaltningsplan för lodjur – 2013–2017
- Naturvårdsverket 2016. Nationell förvaltningsplan för lodjur. Förvaltningsperioden 2014–2019. Justerad version januari 2016. Tillgänglig: <https://www.naturvardsverket.se/globalassets/media/publikationer-pdf/8700/978-91-620-8760-9.pdf>. Hänvisning 24.9.2021.
- Jord- och skogsbruksministeriets promemoria Dnr 1498/13/2014
- Jord- och skogsbruksministeriets promemoria Dnr 1367/01.03/2016
- Jord- och skogsbruksministeriets promemoria (Maa- ja metsätalousministeriön asetus poikkeusluvalla sallittavasta ilveksen metsästyksestä metsästysvuonna 2020–2021). Dnr VN/20171/2020
- Jord- och skogsbruksministeriet 15.12.2006. (2007) Förvaltningsplan för Finlands lodjursstam. Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 1a/2007. Tillgänglig: https://mmm.fi/documents/1410837/1721042/1a_2007_forvaltningsplan_for_finlands_lodjursstam.pdf/87f94970-86a0-4f11-9bd1-fd07e-da4d744/1a_2007_forvaltningsplan_for_finlands_lodjursstam.pdf Hänvisning 24.9.2021.

- Jord- och skogsbruksministeriet 2019: Förvaltningsplan för vargstammen i Finland. Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2019:24, Helsingfors. Tillgänglig: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161866> Hänvisning 24.9.2021.
- Jord- och skogsbruksministeriets och Naturresursinstitutets resultatavtal 2016-2020, MMM 65/00.03.0112016
- Pasanen-Mortensen, Marianne; Pyykönen, Markku; Elmhagen, Bodil 2013: Where lynx prevail, foxes will fail – limitation of a mesopredator in Eurasia. *Global Ecology and Biogeography, Global Ecology and Biogeography*, (Global Ecol. Biogeogr.) (2013) 22, 868–877
- Pohja-Mykrä, M. & Kurki, S. 2014. Kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi. Raportteja 114. Rurality-institutet, Helsingfors universitet. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/10138/228377> Hänvisning 24.9.2021.
- Polisstyrelsen, Anvisning. 4.11.2020. Polisens verksamhet i situationer som gäller stora rovdjur och vildsvin. POL-2020-6759. Tillgänglig: <https://poliisi.fi/documents/25235045/39074104/Polisens-verksamhet-i-situationer-som-g%C3%A4ller-stora-rovdjur-och-vildsvin-2020.pdf/fa9d515d-8a7c-bde4-649d-4cb8a9258314/Polisens-verksamhet-i-situationer-som-g%C3%A4ller-stora-rovdjur-och-vildsvin-2020.pdf?t=1606807605209> Hänvisning 12.10.2021.
- Riistaneuvostojen arviointi. 2016. Jord- och skogsbruksministeriet. Opublicerad.
- Schmidt, K Davoli, F. Kowalczyk, R. and Randi, E. 2016: Does kinship affect spatial organization in a small and isolated population of a solitary felid: The Eurasian lynx? *Integrative Zoology* 2016; 11: 334–349.
- Taloustutkimus Oy 2016: Finlands viltcentral, Lodjursundersökning.
- Toivola, M. 2016. Uppdateringen av förvaltningsplanen för lodjuret pågår. För viltet, april 2016. Utgivare: Finlands viltcentral.

Rättskallor

- Direktivet 92/43/EEG: Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Europeiska unionens officiella tidning 22.7.1992. Tillgänglig: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043&from=sv> Hänvisning 10.6.2021.
- Ärende C-674/17. Publicerad i den elektroniska rättsfallssamlingen oktober 2019.
- Ärende C-342/05. Rättsfallssamlingen 2007 I-04713. Tillgänglig: [https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=&for=&mat=or&lgrec=fi&jge=&td=%3BALL&jur=C%2CT%2CF&num=C-342%252F05&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=sv&avg=&cid=16828768](https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?oqp=&for=&mat=or&lgrec=fi&jge=&td=%3BALL&jur=C%2CT%2CF&num=C-342%252F05&page=1&dates=&pcs=Oor&lg=&pro=&nat=or&cit=none%252CC%252CCJ%252CR%252C2008E%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252C%252Ctrue%252Cfalse%252Cfalse&language=sv&avg=&cid=16828768) Hänvisning: 27.9.2021
- HFD 2014:125. Tillgänglig: <https://finlex.fi/foi/oikeus/kho/vuosikirjat/2014/201402390> Hänvisning: 27.9.2021.
- Jaktlagen 615/1993. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1993/19930615>. Hänvisning 12.10.2021
- Polislag 22.7.2011/872. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20110872> Hänvisning: 12.10.2021.
- Statsrådets förordning om dispens enligt jaktlagen 452/2013. Tillgänglig: <https://finlex.fi/sv/laki/alkup/2013/20130452>. Hänvisning :12.10.2021.
- Viltskadelag 27.2.2009/105. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2009/20090105> Hänvisning: 12.10.2021.

Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2020

- 1 Saimaannorppa ja kalastus -työryhmän raportti
- 2 Metsätalouden kannustejärjestelmä 2021 -luvulla työryhmän muistio
- 3 Maaseutupolitiikan neuvoston arviointi 2016–2020
- 4 Maa- ja metsätalousministeriön kirjanpitoyksikön tilinpäätös vuodelta 2020
- 5 Utvärdering av Landsbygdspolitiska rådet 2016–2020
- 7 Kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelma
- 8 Lähiruokaa – totta kai! Lähiruokaohjelma ja lähiruokasektorin kehittämisen tavoitteet vuoteen 2025
- 9 Naturligtvis närmat! Närmatsprogrammet och målen för utveckling av närmatssektorn till 2025
- 10 Local food – but of course! The Local Food Programme and local food sector development objectives for 2025
- 11 Trygga vattentjänster av hög kvalitet för alla
- 12 Ajassa uudistuva maaseutu – Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2021–2027
- 13 Luomu 2.0 – Suomen kansallinen luomuhjelma vuoteen 2030
- 14 Luomu 2.0 – Finlands nationella ekostrategi för 2030
- 15 Landsbygd som förnyas i tiden – Landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2021–2027
- 16 Tulevaisuuden yhteysalusliikenne – selvitys kehittämistarpeista
- 17 Ratkaisuja ja kehitysehdotuksia maatalouden ympäristöhaasteisiin MATO-tutkimusohjelman perusteella
- 18 Toimintaohjelma maatalouden ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi Suomessa vuosille 2021–2027
- 19 Handlingsprogram för att minska ammoniakutsläpp från jordbruket i Finland åren 2021–2027
- 20 Action Plan to Reduce Ammonia Emissions from Agriculture in Finland for the years 2021–2027
- 22 Suomen ilveskannan hoitosuunnitelma
- 23 Förvaltningsplan för lodjursstammen i Finland

Jord- och skogsbruksministeriet

Regeringsgatan 3 A, Helsingfors
PB 30, 00023 Statsrådet

mmm.fi

ISBN: 978-952-287-xxx-x PDF

ISSN: 1797-397X PDF